

ŽIVOT

KULTURNĚ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS • ŘÍJEN • OKTÓBER • PAŹDZIERNIK • ČÍSLO 10/79 ROČNÍK 22 CENA 1 Z

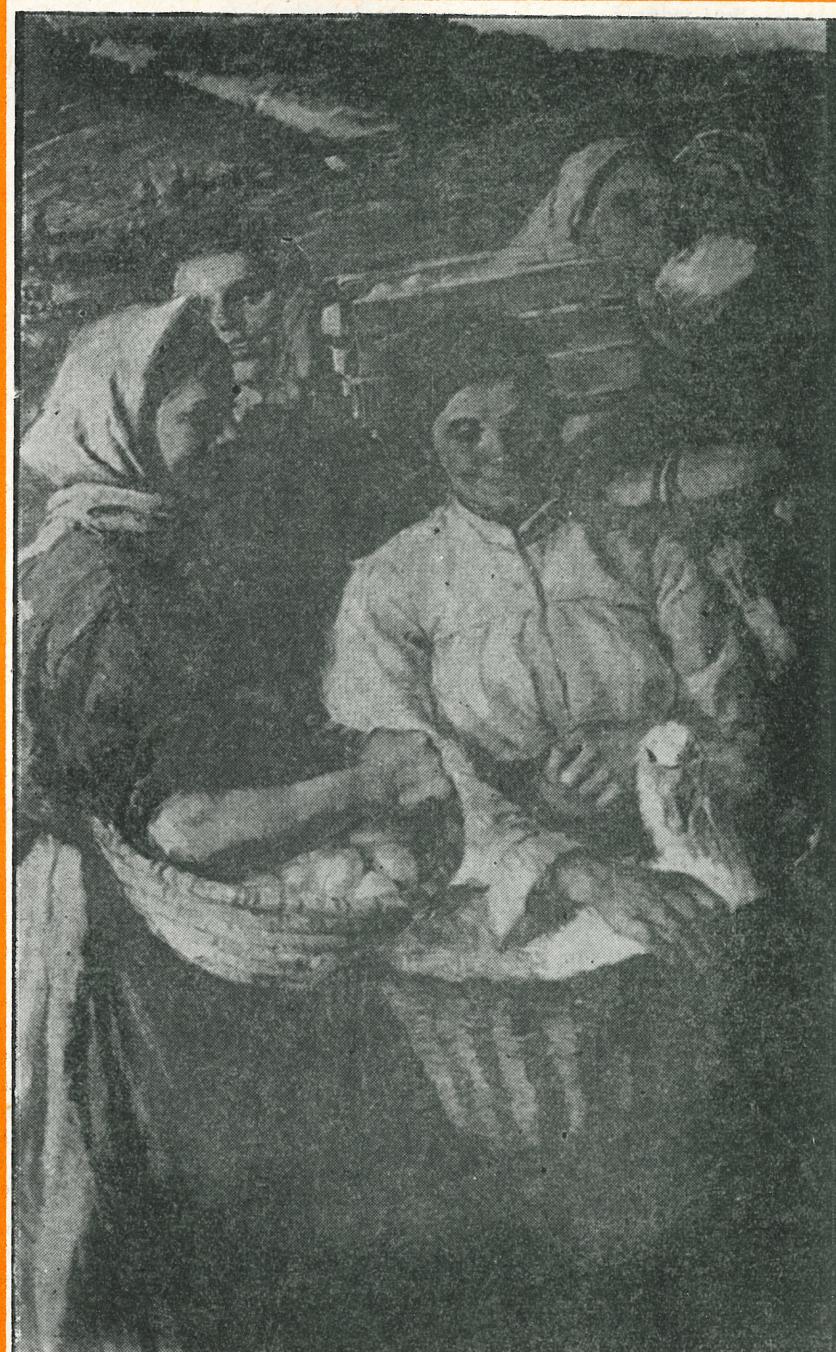

Lipová alej v Jičíně

Cyril Bouda

Mičurinky

Odrozdávanie kontingentu na hornej Orave

Mária Medvecká

DYNAMIKA SEDEMDESIATÝCH ROKOV

Tento rok sme bilancovali výsledky ľudového Poľska, dosiahnuté za tridsať päť rokov. Keď myslíme na obrovské úspechy tohto obdobia uvedomujeme si fakt, že posledné desaťročie si zaslúží mimoriadnu pozornosť. Bolo to totiž obdobie najdynamickejšieho pokroku v celých našich súčasných dejinách. Smelé a ctižiadostivé úlohy vytyčené na VI. zjazde a rozvinuté na VII. zjazde PZRS uskutočňovala celá naša spoločnosť. Týmto úsilím sme vytvorili pevné základy celej našej ekonomiky a zároveň sme zlepšili podmienky hmotnej a kultúrnej životnej úrovne všetkých občanov.

Na dôkaz tohto tvrdenia každý z nás — vychádzajúc z osobných životných skúseností buď pozorovania spoločenského života — môže uviest celý rad faktov. Od huty Katowice a iných objektov tohto typu vybudovaných v tomto období, ktorých plné efekty pocítime v najbližšej budúcnosti — po modernizácii strojového parku nášho priemyslu. Tento priemysel pracuje stále viacej pre naše polnohospodárstvo a pre potreby trhu a obyvateľstva. Vďaka celému tomuto konaniu sme zmenšili rozdiel, aký nás oddeloval od vysokých kapitalistických krajin. Dosiahli sme plnú zamestnanosť. Podstatne sa zväčšila bytová výstavba; zo 190 000 bytov ročne na prahu desaťročia na 300 000 bytov v roku 1979. Napriek spomaleniu rastu príjmov a reálnych miezd v tejto päťročnici, v období desaťročia sa reálne mzdy zvýšili o vyše 50 percent. Naša spoločnosť je zámožná, hoci sa tomu ešte stále nevyrovnaná ponuka radu tovarov a služieb.

Sme hrdí na tieto nesporné výsledky, ale zároveň mali by sme poznat a chápať napäťa i ľažkosti, ktoré ich sprevádzajú. Poznanie príčin týchto javov je nevyhnutné pre určenie cest nášho ďalšieho rozvoja. Nenávratne prešli časy „lakovania“; otvorený dialóg strany a ľudovej moci so spoločnosťou tvorí základ našej morálno-politickej jednoty.

V rokoch 1971—1975 sme dosiahli najväčšiu dynamičnosť rastu národného dochodka a najvyššie tempo rastu priemyselnej výroby v povojnovom období. Avšak v posledných rokoch, následkom mnohých vonkajších a vnútorných ľažkostí, ktoré postihli našu ekonomiku, sme museli spomaliť tempo rozvoja. Spomedzi príčin tejto situácie spomeňme aspoň najdôležitejšie. Naša ekonomika je stále viacej spojená so svetovým trhom a preto z pochopiteľných dôvodov je aj citlivá na všetky poruchy, k akým dochádza na týchto trhoch. V našom polnohospodárstve sa po roku 1974 vyskytlo niekoľko rokov s nepriaznivými atmosferickými podmienkami. Ani tento rok neboli preň priaznivý. Energetika a doprava ešte stále nastačia za všeobecným rozvojom hospodárstva. Pokrok v efektivite hospodárenia nie je ešte postačujúci. Značné rezervy tkvejú v oblasti organizácie a riadenia. Vzťahuje sa to na mnohé činitele, vo veľkej miere objektívne, ale nielen. Jednako situáciu, aká sa vytvorila na začiatku tejto päťročnice, nielen spozorovali, ale zároveň vydobili z nej patričné závery. Premiestní sily a prostriedky za tým účelom, aby sa upevnilo dosiahnutý pokrok a vytvorilo priaznivú východiskovú základňu pre úlohy, ktoré máme realizovať v osiemdesiatych rokoch, a ktoré určí VIII. zjazd PZRS.

Desaťročné obdobie merané uplynúvajúcim časom beží rýchlo, ale merané kvantitou a kvalitou dosiahnutých výsledkov — sa natrvalo zapíše do dejín, ktoré tvoríme. V tejto dekáde sme vyriešili veľké spoločenské a ekonomicke problémy.

TRADIČNÍ ÚSTREDNÍ DOŽINKY se letos konaly 9. září v starobylém Piotrkowém Trybunalském. Zúčastnilo se jich 20 tisíc nejlepších zemědělců a zemědělských pracovníků. Na snímku: zástupci nejvyšších stranických a státních orgánů Edward Gierek, H. Jabłoński a Piotr Jaroszewicz s hospodářským dožinem. O piotrkowské oblasti píšeme na str. 8 a 9.

NA 40. VÝROČIE vypuknutia druhej svetovej vojny bolo vyhlásené posolstvo polskej spoločnosti k národom a parlamentom sveta. Čítame v ňom o.i.: „Vyzývame spoločnosť, parlamente, všetkých ľudov dobrej vôle: kolektívnym úsilím zaistime ľudstvu bezpečnú budúcnosť. Trvalý, všeobecny mier nech zjednocuje národy, štaty a kontinenty.“

NA POZVÁNÍ prezidenta Francie Valeryho Giscarda d'Estainga byl 7. a 8. září ve Francii na pracovní návštěvě první tajemník ÚV PSDS Edward Gierek. V dvoudenních rozhovorech Edward Gierek a Valery Giscard d'Estaing projednali polsko-francouzske dvoustranné vzťahy a základní problémy aktuální mezinárodní situace.

V HAVANE rokovala VI. konferencia šéfov štátov a vlád nezáčastnených krajín. Jednou zo základných témat päťročnej konferencie je samourčenie hnutia nezáčastnených. Toto hnutie vzniklo formálne na I. konferencii v Belehrade (1961) za účasti 25 štátov. K jeho základným cieľom patrí: boj s kolonializ-

mom a neokolonializmom a so všetkými formami diskriminácie, ako aj aktívna účasť v prehľbovaní medzinárodného uvoľňovania napätia.

DRUHÝ ROK zavádzania osvetovej reformy: 500 000 prvákov — zo 4 mln žiakov základných škôl — sa začalo učiť v systéme všeobecnej desaťročnej školy. 18 000 najmladších chlapcov a dievčat sa ešte učí v spojených triedach. Hovorí sa o súrnej potrebe výstavby 333 gminných škôl.

SKROTENIE A REGÚLÁCIA BUGU patrí k spoločným podujatiám Sov. zväzu a Poľska: projekčné práce, uskutočňované súčasne v Pišsku a vo Varšave, sú už v podstate hotové. „Rozsah programovaných prác je gigantický.“

PODĽA ODHADOV výdavky spôsobené nepriaznivými atmosferickými podmienkami na začiatku roka prekročili 50 mld zl.

PRÍSPEVKY SPOLOČNOSTI na Národný fond zdravotnej ochrany dosiahli za 6 rokov vyše 19 mld zl. „Skoro polovicu tejto sumy už využili.“

AUTÁ NA TRHU. Tento rok budeme môcť kúpiť 200 000 osobných automobilov domácej výroby a 7 000 z dovozu zo ZSSR (úplne bol zastavený dovoz wartburgov, trabantov a škodoviek). Dostaneme 145 000 malých fiatov. Na budúci rok dodávky fiatov 126p sa zvýsia do 180 000. Väčší rast dodávok automobilov brzdí platobná situácia krajiny a nedostatky v dodávkach chemického priemyslu.

ŽIVOT
v každej krajanskej rodine

PRED VI. ZJAZDOM KSČaS

Ak sa potvrdia a splnia posledné rozhodnutia predsedníctva Ústredného výboru, VI. zjazd Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku mal by sa konať už o niekoľko týždňov.

Bolo to vlastne iba druhé zasadnutie predsedníctva ÚV KSČaS v tomto roku. Konalo sa v Krakove 15. augusta a skoro vcelku bolo venované otázkam pripravy zjazdu. Hlavnou z nich je dokončenie výročných volebných schôdzí v obvodoch a miestnych skupinách, ktoré trvajú mimoriadne dlho. Teda volby nových výborov a delegátov na zjazd čakajú ešte obvody v Zelove, na Spiši a Orave, ako aj miestne skupiny v Kucove, Podskli, Kičoroch, Hornej Zubrici, Husinci, Mikolowe, Krakove a vo Varšave. Zasa MS v Chyžnom a Malej Lipnici budú voliť iba delegátov, lebo výbory už zvolili. Všetky tieto schôdzky sa podľa rozhodnutia augustového zasadnutia predsedníctva ÚV majú uskutočniť do 30. septembra t.r.

Tak isto dôležitou otázkou je zhodnotenie celej výročnej volebnej kampane a konkretizácia návrhov prihlásených na zjazd, najmä tých, ktoré súvisia s hodnotením doterajšej kultúrnej činnosti Spoločnosti a smermi jej ďalšieho rozvoja. To isté sa týka vyučovania materinských jazykov. V súčasnosti aktívne pôsobia dve kapely Spoločnosti — v Privarovke a v Pod-

vlku, dychovka v Novej Belej a dva súbory piesní a tanca — novobelosk-jurgovský a nedecky. Na základných školách na Orave a Spiši, ako aj na lyceu v Jablonke sa učí slovenčinu ok. 520 žiakov. Na stredných školách na Slovensku sa v školskom roku 1979/80 začalo učiť 21 žiakov, na pomaturitných školách 2 žiaci a na vysokých školách v Bratislave 12 našich študentov.

Medzi zjazdovými materiálmi bude aj bilancia výsledkov spolupráce našej Spoločnosti s Maticou slovenskou a Československým ústavom zahraničným, ako aj pohraničných kultúrnych stykov Spoločnosti so súbormi v Dolno-kubínskom okrese. Nebude taktiež chybovať — ako sa mi zdá — hodnotenie doterajšieho úsilia Spoločnosti týkajúceho sa získania odbojárskych práv pre našich účastníkov protifašistického odboja — členov KSČaS.

Predzjazdové a prvé v tomto roku plenárne zasadnutie Ústredného výboru sa podľa rozhodnutia predsedníctva ÚV bude konať 14. októbra t.r. Plénum rozhodne o dátume zvolania VI. zjazdu KSČaS, zvolí zjazdovú komisiu a schváli Ústredného výboru na zjazd. Všetkým členom Ústredného výboru treba želat úspešné rokovanie.

Jedným z pekných predzjazdových podujatí našej Spoločnosti usporiadaných pri príležitosti 40. výročia vypuknutia druhej svetovej vojny a 35. výročia Slovenského národného povstania boli slávnostné akadémie a stretnutia s odbojármami v Krempachoch na Spiši a v Hornej Zubrici na Orave. Tieto podujatia zahájili posledné obdobie priprav k 6. zjazdu našej krajanskej organizácie. Dolu prinášame správu zo slávnosti v Hornej Zubrici. O podujatiu v Krempachoch si prečítajte príspevok nášho dopisovateľa na str. 10.

V nedeľu 26. augusta pred budovou hasičskej remízy v Hornej Zubrici, kde sa slávnosť mala konať, sa už od obeda začali schádzať krajania a skupinky mládeže z celého okolia, odbojári a aktívni miestni skupiny z celej Oravy. Presne o 17. hod., keď autobusy dovezli posledných účastníkov, predsedesa KOV KSČaS na Orave kr. Ján Kováč zahájil slávnosť a srdečne uvítal zhromaždených a čestných hostí.

Z vývojdských úradov boli prítomní: riaditeľ Oddelenia vnútra Vojvodského úradu s. **JÓZEF NIEMIEC** a zástupca Oddelenia kultúry a umenia Vojvodského úradu s. **WIESŁAW ZABIEŃSKI**.

Miestne orgány reprezentovali: prvý tajomník GV PZRS v Jablonke s. **JÓZEF STANEK** a náčelník Gminného úradu s. **BOLESŁAW BOGACZ**.

Slávnosti sa zúčastnili naši hostia z Československa: generálny konzul ČSSR v Katowiciach s. **MICHAL MAŁY**, radca velyvyslanectva ČSSR a ná-

mestník riaditeľa Československého kulturného a informačného strediska vo Varšave s. dr. **DOBROSLAV KOPECKÝ** a predsedu podnikového výboru ROH n.p. Pozemné stavby v Žiline s. **JAN HLADKÝ**.

Z Ústredného výboru našej Spoločnosti prišli: predsedca ÚV KSČaS kr. **JAN MOLITÓRIS** a tajomník ÚV kr. **AUGUSTÍN ANDRAŠAK**.

K zhromaždeným prehovoril generálny konzul ČSSR v Katowiciach s. Michal Małý, ktorý vo svojom prejave poukázal na význam Slovenského národného povstania v národnoslobodzovacom boji proti fašizmu a na jeho odzak, ktorého veľké myšlienky a revoľučné idey sú stále živé. Preto i pre dnešné a budúce generácie SNP ostáva prameňom poučenia, sily a hrosti. Zároveň zdôraznil internacionálny charakter tohto ozbrojeného vystúpenia slovenského národa, ktorého sa zúčastnili bojovníci 27 národov, medzi nimi i naši krajania — členovia KSČaS, ako aj významnú pomoc Sovietskeho zväzu vojujúcim povstalcom.

Tento rok — povedal vo svojom prejave prvý tajomník GV PZRS v Jablonke s. Józef Stanek — si zároveň pripomíname 40. výročie vypuknutia 2. svetovej vojny, ktorá priniesla národom sveta toľko škôd a utrpenia a mimoriadne ľažko postihla najmä Poľsko. Úsilím celej spoločnosti sme však pozdvihli krajinu z vojnovej trosiek a dnes s hrdosťou oslavujeme 35. výročie ľudového štátu, ktorý úspešne buduje socializmus. Naše bratské krajinu — zdôraznil J. Stanek majú bohaté tradície spoločných bojov.

ODBOJÁRSKE SLÁVNOSTI

Dokumentární snímek: Vojáci 1. československého armádního sboru zasazují československý pohraniční sloup v prostoru Dukelského průsmyku
Foto: Press Agency Praha

Sestého října se v Československu každým rokem slaví Den Československé lidové armády. Před třiceti pěti lety, dne 6. října v šest hodin ráno, vstoupili do Dukelského průsmyku první českoslovenští vojáci 1. samostatného armádního sboru, kteří bojovali po boku sovětské 38. armády a vysvobodili první cíp vlasti na východním Slovensku z hitlerovské okupace. Po nich vkráčily na československé území další jednotky 1. československého armádního sboru a osvobodily Komárnik. Kronikář sboru takto vyličil tuto chvíli:

„V 8,00 6. 10. Ve Vyšném Komárniku

BRÁNA SVOBODY

průzkumná hlídka 1. brigády pod velením četaře Nebeljaka, v sestavě des. Tirek, des. Počil, voj. Heyda, voj. Kučeravý, voj. Perekaň, voj. Nemrich, voj. Koubela, voj. Mazur — všechni z roty automatčíků por. Bileje, která jako první dosáhla čsl. hranic přímo na silnici u Dukelského průsmyku, vztyčila tam čs. státní vlajku. V první dědině, Vyš. Komárniku, vztyčil vlajku osvětový důstojník praporu rtm. Ivanič Michal a vojín Havran. Její ochranu převzal místní obyvatel Štefan Handoga.“ ... „Ve 13,00 přibyl na průsmyk velitel sboru, brig. gen. Ludvík Svoboda. Provedl slavnostní akt umístění nového československého pohraničního sloupu a připevnění státní vlajky na místě německo-slovenského pohraničního kamene. Z dukelského přechodu zaslal velitel sboru pozdravné telegramy maršálu Stalinovi, prezidentu Benešovi, maršálu Koněckovi a generálplukovníku Moskálenkovu.“

Boj o karpatské průsmyky, hlavně o Dukelský průsmyk, kterému se dnes říká Brána svobody, začal 8. září a trval do 30. listopadu 1944. Byla to největší horská operace uskutečněná ve druhé světové válce a největší bitva 1. československého armádního sboru, který vytvořili Češi a Slováci na pohostinné sovětské půdě. Na jeho formování se aktivně podíleli členové vedení Komunistické strany Československa K. Gottwald, V. Kopecký, Z. Nejdýl, J. Šverma a další. Příslušníci sboru byli uprchlíci z Československa obsazeného hitlerovskými fašisty, vojáci Československé dobrovolné brigády ze září 1939 z Polska, vojáci slovenské armády, vysláni na východní frontu bratislavskou fašistickou vládou, kteří přešli na sovětskou stranu a dobrovolníci z českého obyvatelstva na Volyni. Mezi nimi byli také naši krajané z Oravy a ze Spiše. Svou bojovou cestu nastou-

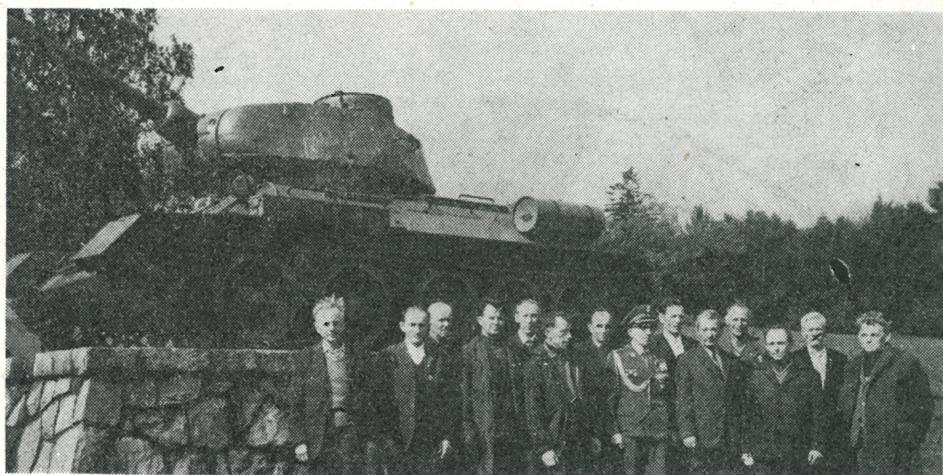
pili v Buzuluku u Kujbyševa, v Novochopersku na Ukrajině, v Jefremově a pak v Ploskirově, a svůj bojový křest podstoupili po boku sovětských vojáků u vesnice Sokolovo v oblasti Charkova. Vyznamenali se v bojích o Kyjev, u Rudy, Bílé Cerkve a Žažkovu na Ukrajině, později v bojích o osvobození polského území v oblasti Nowosiela, Pielnia a Nowotańce u Sanoku. Nesli pomoc Slovenskému národnímu povstání.

Boje v karpatodukelské operaci byly nesmírně těžké a krvavé. Německá vojska učinila z každého píde horského masívu silně opevněný a urputně hájený bastion. První československý armádní sbor zaplatil za vítězství ztrátou 6500 vojáků — 1800 padlo, zbytek ranění a

nezvěstní. Sovětská 38. armáda, v jejichž řadách sbor bojoval, ztratila zde přes 80 000 vojáků; zhruba 19 000 jich padlo. Hitlerovec v bojích mezi Jasini a Duklou ztratili 150 000 vojáků a obrovské množství válečného materiálu.

Od Dukly až do Prahy vedla bojová cesta československého vojska přes bojiště, bitvami o Jaslo a osvobození vlasti. Jeho poslední větší bitvou byla účast v moravskostravské operaci. Českoslovenští vojáci, kteří přinášeli rodné zemi svobodu, současně věděli, že je nutno uskutečnit hluboké demokratické přeměny v Československé republice. Dnes Československá lidová armáda, spojená bratrským svazkem se Sovětskou armádou, Polskou lidovou armádou a dalšími armádami zemí socialistického společenství, stojí na stráži bezpečnosti Československa a míru v Evropě.

ADAM CHALUPEC

Památka na první zájezd našich odbojářů na Dukelský průsmyk před sedmi lety. Mnozí naši krajané se zde v roce 1944 zúčastnili těžkých bojů, prolévali krev a často obětovali životy. Mezi odbojáři je také kr. Ignác Bialoň z Oravy, který zde našel hrob svého syna Karla Zaslal Andrej Kucek

V NAŠOM OBJEKTÍVE

PIEŠTANY BUDUJÚ

Svetoznáme slovenské kúpele sú tento rok obrovským staveniskom. Vlani položili základný kameň pod výstavbu ďalšieho v poradí sanatória Esplanáda a už v júni na budúci rok budú v ňom liečiť reumatické choroby pacienti z celého sveta. V súčasnosti je v kúpeľoch ok. 2000 lôžok a na budúci rok stúpne počet miest o ďalších pol tisíc.

Vyhovie táto základná požiadavkami tých, ktorí veria v piešťanské prameňe a zdravotnícke služby na vysokej úrovni? Minulý rok sa v týchto kúpeľoch liečilo tridsaťtisíc pacientov, z

toho štvrtina bola z cudziny, v tom aj z Polska. Záujemcov bolo však oveľa viac, preto aj výstavba Esplanády a sprievodných objektov, uskutočňovaná vo „varšavskom tempe“ firmou Neimar Belehrad z Juhoslávie, znamená nádej mnohých nemocných.

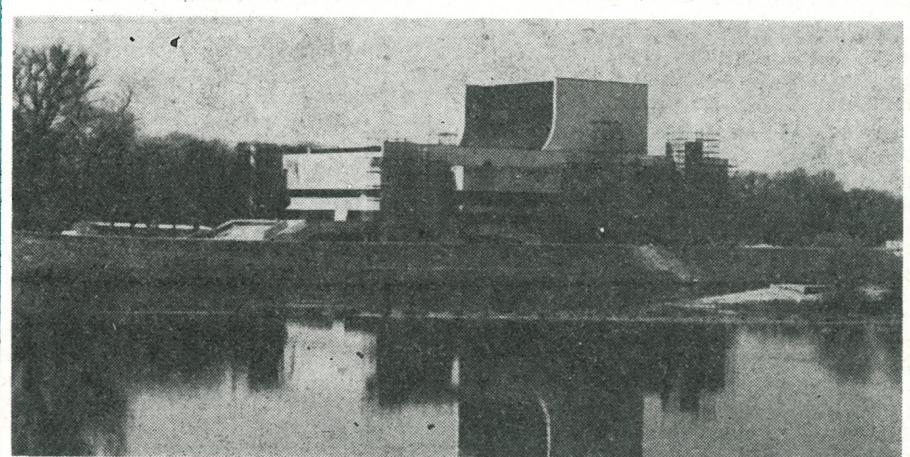
Zároveň v Piešťanoch pokračujú iné práce, ktoré rozšíria sociálnu a kultúrnu základňu mesta a kúpeľov. Zaujímavým objektom tohto typu je divadlo budované nad Váhom.

TEXT A FOTO: M. KAŠKIEWICZ

Práce na výstavbe nového kúpeľného objektu. V pozadí sanatórium Balneum Palace.

Výstavba divadla nad Váhom.

NA SPIŠI A ORAVE

za nezávislosť, ktorých výrazom je i účast v SNP Poliakov a obyvatelov Oravy. Bratstvo zocelené v boji proti spoločnému nepriateľovi sa stalo základom širokej a neustále sa rozvíjajúcej spolupráce našich sousiediacich národov, ktoré dnes tvoria pevný článok spoločenstva socialistických krajín.

K Slovenskému národnému povstaniu sa vo svojom príhovore vrátil aj účastník SNP, predseda PV ROH NP Pozemné stavby v Žiline s. Ján Hladký, ktorý pripomenal niektoré udalosti z priebehu povstaleckého boja a odovzdal našim odbojárom pozdrav od slovenských bojovníkov.

Slova sa ujal aj riaditeľ Oddelenia vnútra Vojvodského úradu v Nowom Sączi s. Józef Niemiec, ktorý o. i. poukázal na úzke zväzky spájajúce naše bratské krajiny a širokú úspešnú spoluprácu medzi Nowosądeckým vojvodstvom a Stredoslovenským krajom, ako aj odovzdal zhromaždeným pozdrav od nowosądeckého vojvodu. Zároveň vyjadril pôdakovanie oravským a spišským obyvateľom slovenskej národnosti za ich občiansku angažovanosť a aktívny príspevok k socialistickej výstavbe v Poľsku.

Po oficiálnej časti slávnosti nasledoval kultúrny program. Najprv známa kapela Vengrínovcov z MS KSCaS v Prívarovke zahrala niekoľko starých oravských melódii. Po nej sa predstavil početne zhromaždeným krajanom, ktorí do posledného miesta zaplnili divadelnú sálu, znamenitý fol-

klórny súbor Stavbár pod vedením inž. Kazimíra Cejpeka, pôsobiaci pri národnom podniku Pozemné stavby v Žiline. Tento skvelý kolektív, nositeľ vyznamenania Za vynikajúcu prácu a ceny Antonína Zápotockeho učinkuje už 20 rokov a dosiahol nejeden úspech na domácich a zahraničných javiskách. Vo svojom vyše pol-druhahodinovom vystúpení predvedol zaujímavý cyklus slovenských ľudových tanca a spevov. Bohatý, starostlivo pripravený program, temperamentné tance, pekné hlasy speváčok, ladné pohyby, malebné kroje no a veľké majstrovstvo účinkujúcich — to všetko vytvorilo predstavenie na vysokej úrovni, ktoré sa obecenstvu mimořiadne páčilo. Preto ani nie div, že po každom čísle sa v hľadisku ozývali dlhotrvajúce ovácie. Súbor sprevádzala znamenitá kapela, ktorá tak tiež očarila divákov a získala si búrlivý potlesk.

Zubrickú slávnosť zavíšila krajanská vatrá, ktorú zapálili tajomník GV PZRS v Jablonke s. J. Stanek, generálny konzul ČSSR v Katowiciach s. M. Malý a účastník SNP kr. F. Durčák. Streli sa pri nej čestní hostia s odbojári a krajanským aktívom, spievalo sa, opekalo klobásy, spomína... Svojimi spomienkami na roky odboja a účast v SNP sa s prítomnými podelili o. i. krajania Eugen Kott, František Svetlak a Andrej Kucek. Dlho do noci krajania besedovali a s uznaním hodnotili toto milé a vydané podujatie.

JÁN ŠPERNOGA

HISTORICKÉ ANEKDOTY

Kresby Josef Lada

Konečně se mladá vdova po řediteli spořitelny ocitla o samotě s panem Kolocem. Ostatní spolužitnice se rozešli po březovém haji a pan Koloc s paní Judovou seděli na skalisku nad údolím, a zatímco paní Judová slunečníkem vyrýpala již tucet netřesků, pan Koloc probíral se zápisníkem.

Konečně zavřel zápisník a řekl: „Milostivá paní, já mám rád historické anekdoty. Jiné anekdoty nemají pro mne ceny a velmi mne mrzelo, že vám ve vlaku vyprávěl pan Hromádka takové hloupé anekdoty. Naproti tomu historické anekdoty mají nejen velkou cenu historickou, ale zároveň obsahují vždy zdravé jádro. Znám jednu výbornou historickou anekdotu. Francouzský státník Louvois měl sekretáře, kterému diktoval velice důležitou depeši pro cizozemského vyslance. Diktát zněl: „Podívte se, že v té záležitosti používám k odpovědi cizí osoby, ale musíte vědět, že můj tajemník je uplně hovado, takže nerozumí ani slova z toho, co píše. To jest krásná historická anekdota, milostivá paní!“

Pan Koloc, objavši kolena rukama, zadival se pln nadšení do údolí.

„A to jest vše,“ otázala se mladá vdova, „co jste mně chtěl říci, když jste mne vyzval, abychom si šli sednout sem?“

Pan Koloc zavrtěl hlavou. „Znám toho víc. Když byl učiněn návrh dánškemu králi Kristiánovi IV., aby dle tehdejších zvyků, milostivá paní, na svém dvoře také měl dvorního šašku. A víte, co odpověděl dánšký král Kristián IV.? „Peníze za šašku ušetřím, když nechám u tabule své dvořany důkladně pít, pak mám víc šašků než jednoho! Není to výborná anekdota? Ale tahle je brilantní, milostivá paní! — Několik vojáků provázejících vůz Kateřiny z Medici mluvilo o ní velice otevřeně a nevybranými výrazy. Kardinál lotrinský, sedící vedle Kateřiny, zvolal, že je dá vymrskat. Jen je nech-

te být,“ pravila Kateřina, „chci budoucímu pokolení ukázat, že žena, královna a Italka v jedné osobě dovede ukrotit svůj hněv.“

Pan Koloc mnul si radostně ruce. „Mám,“ řekl, „velice rád tyto historické anekdoty, a nejradiji je vypravuji pod širým nebem, v boží přírodě. To mně připadá být mnohem přirozenější, než vyprávět je v začouzené místnosti. Nejradiji vypravuji své historické anekdoty ve zříceninách starých hradů. Jest v tom předně větší intimita a zádušně jest to stylové. Ovšemž bych měl historické anekdoty vykládat na místě původu, ale schází mně k tomu příležitost. Představte si, milostivá paní, jak by to bylo krásné, kdybychom my dva pluli na gondole benátskými průplavy a já bych vám vykládal historickou anekdotu z posledních dob republiky benátské, kdy vojevůdce benátského vojska, upozorněn, že jeho vojaci jsou roztrhaní, odpověděl, že nosí jen šaty, které vzali nepřítele.“

Paní Judová vstala a pravila, že musí již jit, aby společnost neměla o ni obavu.

„Jste v mých rukou,“ pravil důrazně pan Koloc, „a buďte ubezpečena, milostivá paní, že takové chvíle, kdy člověk slyší historické anekdoty...“

„Dělá se mně mdlo,“ řekla paní Judová, usedajíc do trávy.

„Vám se dělá mdlo,“ pravil radostně pan Koloc, „vítě, co řekl před svou smrtí Ludvík XV., když mu lékař řekl, že onen záchvat není nic jiného než malá mdloba? „U králu se nemůže mluvit o nicem malém,“ řekl Ludvík XV. a skonal. Za jeho časů žil v Paříži markýz de St. Hubert, který jednoho dne dostal přes záda holí, aniž vyzval pachatele na souboj. Když přišla na to řeč u dvora královského, tu tehdejší ministr Labourou poznamenal: „On je tak chytrý, že se nestará, co se děje za jeho zadý.“ — A nyní vám, milostivá paní, povím anekdotu o an-

glickém králi Jindřichu VIII., který dal srazit hlavu dvěma manželkám a usiloval o to, aby se poznovu oženil se sesrou dánškého krále...“

Paní Judovou polilo horko, na čele vyrazily jí hojně krupéje potu.

„Pane Koloci,“ vzdychla prosebně, „ne, prosím vás, ne...“

Pan Koloc však zářil: „Kdy se vám naskytne taková příležitost, milostivá paní, slyšet vybrané historické anekdoty? Nechcete-li slyšet anekdotu o anglickém králi Jindřichu VIII., povím vám výbornou anekdotu o rakouské císařovně Anně: Kráťce před svou smrtí, která ji stihla 20. ledna roku 1666, usnula, a když se probudila, pravila ku dvorní dámě z Motteville: „Nechci spát, mohla bych zemřít, aniž bych toho nejmenšího o tom věděla.“ — To jest jiště, milostivá paní, báječné.“

„Pane Koloci,“ pravila tichým hlasem paní Judová, „chci trochu vody, přineste mně trochu vody...“ Po těch slovech omdlela.

Pan Koloc šel tedy vážně pro vodu. Na cestě přelétl ještě jednou zrakem ve svém zápisníku, ve kterém byly historické anekdoty. Na cestě ke studánce potkal ze společnosti spolužitníků slečnu Žerovnickou.

„Paní Judová omdlela,“ pravil k ní, „jdu pro vodu. Víte, co řekl biskup z Pilontu, když při jeho kázání omdlela v chrámu jedna dáma? — „Napřed přijde povinnost, potom legrace.“ — Ano, toť krásná historická anekdota!“

Běželi spolu ke studánce pro vodu a na cestě mluvil pan Koloc: „Jest mnoho krásných historických anekdot, slečno, kupříkladu kurfiřt saský Bedřich II. byl na jednom plesu otázan po jméně dám, která byla velice namalovaná, a odpověděl: „Nejsem znalec malib.“ — V celých Čechách nemáte, slečno, většího znalce historických anekdot nade mne. Když vám povím kupříkladu anekdotu o španělském infantu Karlu III. ...“

Slečná Žerovnická podívala se na planoucí oči pana Koloca a pak omdlela také.

Přicházela sem paní Saalová, která hledala svého muže, který se ji někam zaběhl do lesa.

Pan Koloc běžel jí vstříc: „Milostivná,“ pravil, „nemohl jsem slečně Žerovnické povědět historickou anekdotu o infantu španělském Karlu III. Vy jí laskavě jí dopovíte: Infant dával si předčítat od předčítatele knihu, dokud neusnul. Jednoho dne předčítatel nemohl to již snést a klesl na zem. O tom dozvěděla se jeho matka Karolína, která infantovi poručila, aby jí vestoje předčítal z bible tak dlouho, dokud ona neusne. Infant nemohl to vydržet a upadl na zem, a pak teprve dostal mateřské napomenutí, aby lidsky jednal s poddanými. — Toť, milostivá paní, krásná historická anekdota. Mohu vám jich vyprávět na sta kupříkladu o arabském kalifu Omarovi.“

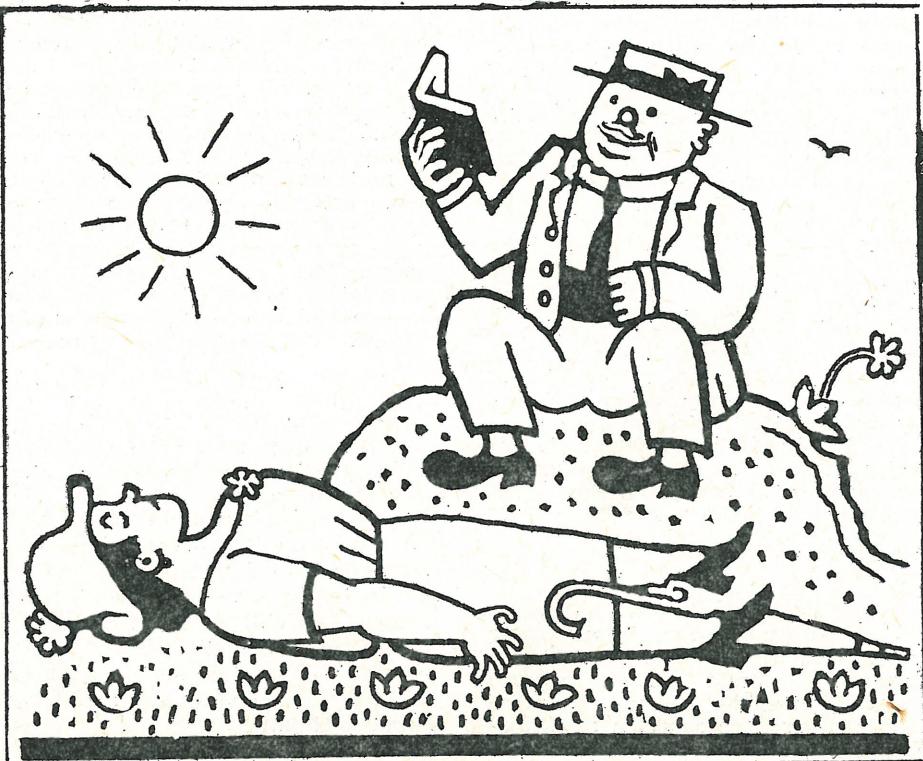
Vzal přitom paní Saalovou za ruku, oči se mu zablýskly a paní Saalová počala se kácat a omdlela též.

Pan Koloc vyhledal ještě slečnu Cédrovou. Ta omdlela až po čtvrté historické anekdotě, poněvadž stále ještě myslila, že jí snad chce tak nenápadně pan Koloc vyznat lásku.

Když páni se vrátili z lesa, nalezli porůznou ležící omdlelé čtyři dám, které při jméně Koloc upadly do hysterických krčení.

Pan Koloc stál zatím bezradně nad na zemi nataženým hostinským ve Spáleném mlýně, kam dobehl pro koňak a kde mu při té příležitosti pověděl tři historické anekdoty o králi Bedřichu Velikém, o caru Petrovi a knížeti Metternichovi. Hostinský, chlap jako hora, se náhle natáhl jako špalek.

Pan Koloc je teď internován v jednom ústavě jako všeobecnému zdravotnímu stavu lidí ze svého okolí nebezpečný člověk. Jeho poznámky mu spálili, ale to není nic platné, poněvadž zná nazpamět 4690 brillantních historických anekdot.

Marek Habdža sa po skončení Hos-párskej akadémie vrátil domov. No čoskoro musel opäť opustiť Vlčindol, keďže narukoval na vojenčinu do Dunajského Mesta, kde zo začiatku pre-žil mnoho príkori. Neskor ho preložili do Školy pre výchovu záložných dôstojníkov jazdeckva v Pardubiciach, kde patril k najlepším frekventantom. Keďže nemal peňaží na dôstojnícku uniformu, musel sa po niekoľkých mesiacoch vrátiť späť do Dunajského Mesta.

Tu ho pridelili ku koniarom. Keď sa mu podarilo vyliečiť kobytu generála, povýšili ho na slobodníka, neskôr na desiatnika a nakoniec odvelili na veliteľstvo jazdeckého pluku do Nových Hradov, kde sa stal pišárom. Tuná sa dočkal ďalšieho povýšenia na čatára. A keď do konca vojenčiny už nebolo ďaleko, naraz Marek dostal telegram, že mu umrela matka — Kristína Habdžová...

František Hečko

ČERVENÉ VÍNO

(úryvok 15)

Nehreš je nesmrtelný

Po smrti Kristíny Habdžovej chalupa na dne Vlčích kútov s belaso-červenými obrovávkami nad obloktmi nadula sa zármutkom: Hodiny s kukučkami, zavesené v izbici, zastavili sa hneď, len čo mŕtvu vyniesli na cmitu. Drevené kyvadlo, séčneté rokmi, zrazu prestalo merať čas. Stratilo vládu rozrážať vzduch, presiaknutý hustým smútkom. Darmo ho Magdalénka niekoľko ráz posotila, aby aspoň pomocou hodín privábila do domu trochu života — hodinový stroj sa aj pohnie, niekoľko ráz aj sekne na starú známu nôtu — tik! tak! tik! — no vzápäť zastane ako zadhrnutý. Vec je taká, že aj jemu prišiel čas — umrieť. Vnútrumu pravdepodobne veľmi zvlhlo od samých sľz, čo zamokrili celý dom, a potom sa ho chytala hrdza. A proti hrdzi, keď sa zažerie do vnútornosti — akýchkolvek dobrých a spolahlivých hodín — niet pomoci...

Aj dom na dne Vlčích kútov s belaso-červenými obrovávkami nad obloktmi — hoci zvonok nebaňa na ňom ničakej zmeny — je chorý — cudzopasí v ňom hrdza. Magdalénka sa aj usiluje zastať nebohú mamenku, vedť ich zasťala dlhé mesiace, čo ležali, ba dlhé roky, čo polihovali — a nedari sa jej. Na čo hodí okom, čo vezme do ruky, čo vdýchnie do seba — všetko je hrázavé. Nedajbože dom preverat, precísiti, povymetať z neho beznádejnosť. Celú odboha zimu snaží sa naučiť Adamka neplakať. Jeho žiaľ za matrou je až chorobný. Zle spravil, chudáčik, že si vzal zo svojich rodičov práve to najhoršie: nepotrebnú citlivosť.

Magdalénka je iná. Pozná už mieru vo veciach, ktorým sa hovorí city. Je už, pravda, veľká, dievka na vydaj, a natoľko už poznala svet, že vie v ňom rozoznať hranicu, kde je užitočné znechat sa čitu a chýtiť sa rozumu. Rozhodne si nienemi oči vyplakať za tým, čoho už niet, keď môže zatisniť zuby a oddať sa do roboty, ktorej je v dome vyše práva. A robota je liek. Je to lavička, čo prenáša ľudi zo včerajská do zajtrajská.

Urban Habdža je však slepý cez všetko videnie, hluchý cez všetko počutie a necitlivý cez všetko prudké čítanie. Tam sedí bez slova, s očami upretými na svoje ľažké ruky, ktoré — po prvý raz, odkedy mu visia z plieč — nemajú radosť z roboty. Sedí a predchodi si sám pred sebou, akoby ležal v hrobe. Hovorí sa sice, že odchodom ženy zrúta sa tri stopy, na ktorých stojí dom, ale štvrtý stlp — Urban sám — ostal a bol by dostatočne pevný pilier, aby udržal nad zemou to, čo chce stáť hore koncom, ale... Sú totiž na svete aj trápenia, ktoré hryzú ešte bolestnejšie, než vie uhryzniť — smrť. Jedným z tých trápení je Rolnícka banka v Slivnici, ktorá sa vrhla na Urbana Habdžu, oslabeného niekoľkorákom neštastim, ako dravec na ušťanú zver. Dlho jej unikal. Dlho zapchával nenásytnej pažerák tohto „svojpomocného“ družstva všetkým, čoho sa mohol zriecknuť a čo mohol odtrhnúť rodine z úst — a predsa ho dolapila. Zozrala mu niekoľko úrod, dedičstvo po otcovi, okradla ho o pokoj a odpratala mu aj ženu najmenej o rok-dva skôr, než jej prisľúhalo odísť — ešte ide zhltnut dom s vinohradom a napokon prežrie nemilosrdne i jeho...

Dobri ľudia radia, ako najlepšie vedia. Jedni, aby vydal Magdalénku a prijal zaťa do domu, ktorý za dcérinu krásu, ktoréj sa zmocní, podoprie na chýlené stavisko potrebými tisickami. Druhí ho posielajú, aby sa sám oženil a priviedol do domu macochu — s kôpkou detí sice, ale i s hŕbkou potrebnych tisiek.

Obre rady sú lákavé a na prvý poohlásť vidieť, že v nich čosi je. Ale on — to nevládze spravit. Stačí sa mu podívať na Magdalénku, ktorá sprvu mrdne len plecom, ale potom ho prenasleduje svojimi vydesenými očami — a na Adamka, čo sa hneď rozpláče a v trhavom vzlykote hneď až privoláva svoju mŕtvu mater — to Urbanovi Habdžovi celkom stačí, aby si uvedomil, že rady dobrých ľudí v jeho prípade nemajú nijakej praktickej ceny. Ostáva mu teda jedno — tretie východusko zo slepej uličky: cesta do pivnice. Má v nej ešte trochu vína. Pije...

Koncom marca, keď kopačky vo Vlčindole sú už v plnom prúde, vino-hrady Urbana Habdžu stojia nenačaté ba ani len nezrezané. Štefan Červík-Nehreš hľadá chvíľu vдовca na dvore, či sa niekde nekuče, vojde aj do domu, kde nájde Magdalénku v robe, sklonenú nad korytom s chlebovým diealom, uštipne ju na líce a zíde do pivnice. Je už starý, ani nik nevie, kolko má rokov. Ludia vravia, že osmedesiat, ale chôdza mu ukazuje aspoň o dvadsať menej.

— Pomôž ti Pán Boh, Urban! — pozdraví a sadne si proti vдовcovu na súdok.

— Nerúhajte sa, hájnik, odpovie Habdža a nalieva starcovu do pohárika červený šiler, v dorábaní ktorého bol majstrom — pit potrafiť aj bez bozej pomoci... na dobré zdravie!

Nehreš ľačno prevráti pohár nad ústá, že ani neprežrie, ani dolu hrdlom mu nezaločká, iba pohár je prázdný. Vie pit tak, že priam vlieje obsah pohára do žaludka. S jedným sa neuspori. Až po treťom sa pristaví. Potom chvíľu pozerá na vinohradníka, vzdychne si a vyjme z kapsy list s doplatnými známkami.

— Položte, to má teraz čas. Kolko som dlizen?

— Nechaj, aj to má čas, — položí Nehreš list na sud, — sú prednejšie veci. Mal by si rezat. Rajčina už kope na Baranej hlave... Neľúbiš sa mi. Iný, buda tebou, bol by už dávno z blata von. Ale naley ešte! — rozkáže.

Urban naplní pohár a vzdychne.

— Hovorí ti: nepi! Keď vinohrady zrežeš, prídeš sice o ne, ale sám sa zachraniš. Svoju česť. Doteraz si ju nestratil. Nenechaj si ju naposlasy v nezrezanom vinohrade. Ináč sa zabreš, že sa do smrti neocistiš. Vieš, kto si cerí zuby na tvoje vinohrad?

Urban vzdychne a zabubnuje prstami na dno súdka, pri ktorom sedí.

— Silvester Bolebruch, ak sa nestane niečo, o čom neviem, habdžovský majetok si spred nosa uchytí nedá. Ale vela si nepomôže, aj keď sa ho zmocní. Myslí si, somár, že jeho pažravé deti, Jožko s Luckou, hned aj zabudnú, ako chutí ovocie, ktoré tu nechala tvoja nebohá Kristína. Sú takí blázni na svete, čo nepoznajú svoje deti. Aj ty si jeden z nich, Urban, nehnevaj sa. Ne-

dobre porátal, a... ostali tri živé, dve zahrabané v spoločnom hrobčeku a štyri... Nedivím sa, že... odpust mi, synku... že si... vďovec...

Piju a hovoria. A ako hodiny ubiehajú, tak sa miňajú pohárik. A veselosť, spadnutá na dná ich životov, rýchle stúpa a zalieva im vnútornosť. Napokon, keď jazyky otažejú, iba pohadzujú rukami. Ke im dobré, ke Nehrešovi priam blažene, že raz nevie, kde sa nachodí.

Nevie, lebo keď ho Urban Habdža odvoda do opatery babke Nehreške, už je s ním amen. Prudký jarný vzduch, náhle sa hájnik dostal z pivnice, ovalil he po plúcach, že priam odkvácol ako vrece. A čoraz je s ním horšie. Kým sa babka príberú privolať niekoho, aby hájnika ratoval, je po nám. Vystrie sa, pomrví rukami i nohami, otvorí ústa a... nedýcha. Po večernom zvonení ozve sa aj umieráčik. V noci ho babky oriadia, umyjú, obliečú a vystrú na lavicu. A potom už len pláču a odmodlivajú otčenáš pri zapálených hremničkách. Po polnoci svet, čo sa zbehol pozrieť na ľadu, ktorý umrel vo vysokom veku spôsobom jemu zvlášť vhodným a bezbolestným, roztratí sa... viac potešený ako užialeň, lebo ľad je akokoľvek húževnatý a zdravý, večne žíť nemôže.

Lenže čo? Keď nad ránom zaspia pri mŕtviom ai jeho verná spoločnica, usílená Barbora Červíková, keď hromnične sviecie najviac pláču voskovými slzami, vlcindolský hájnik sa na lavici pomrví, pretrie si rukami tvár a — sadne si. Vyvalí oči a od laku div znova neumrie. Pozerá najprv na sviecie, zamarúška, uštipne sa na líce, potom vstane, pretiahne sa a zahreší. Babka vyskočia ako dievka, prehnú sa od laku dozadu a vyletia s krikom z chalupy.

Nehreš vyjde, naťahá si do veder vody, umyje sa. Až potom si všimne, že je bosý a vovlečený do sviatočných šiat. Vráti sa do izby, zhasne sviecie, lebo je už vidno, obuje si čízmy, a keď zistí, že je už kopa hodin, nechá si nedelne šaty na seba a ponáhla sa zvoní. Ukrutne je smädný. Vypil by aj pomyje, keby mu ich mal kto zviať z vínovej flaše. Ledva dozvoni a zvonil len krátko, zabočí od zvoničky pri svätom Urbanovi k domu s belaso-červenými obrovávkami. Veľmi mu záleží, aby vyhnal zaostáleho rezáča do roboty.

Medzitým Urban Habdža, ktorý sa prebudil minoriadne včas, kym deti ešte spali, lebo vstávajú až o šiestej, vzal nožnice a postál chvíľu na dvore, nevediac kam: či do Vlčích kútov a či radšej na Volské chrby. Čo premýšla, zamečí v maštaľke-šopke kozička. Príde mu jej luto. Dlhé týždne sa na ňu ani nepodíval, hoci mlieka dáva skoro dva litre. „Iste je hladná, chudera,“ pošomré, zvesí z klinca mechovicu a vylezie na pôjd. Znesie trochu krmu. Nemusí sa hore terigať Magdalénka. I tej sa mu už nájde. Necháva ju starať sa o domácnosť samu. Naberie suchej zeleniny, zviaže. Len čo sa chytí roboty, už sa mu aj vidí svet krajším, veselším. Nedbal by už, aby bol v rezačke. Za týždeň zreže. Dražba bude pátňasteho. Dotial' aj kus skope. A nejak už len bude. Svoju dnešnú veselosť nedal by za neviem čo. Raz nevie pochopiť, ako mohol hájnik tak náhle umrieť. Opity sice bol, ale nie tak, aby od toho umrel. Stúpi na vrchový spružlík rebríka a strašne sa zlakne: pri rebríku mu stojí — mŕtvy.

— Tak, Urbanko, de rezačky, — kričí na neho. Vďovec spadol a už nevstal.

(POKRAČOVANIE V BUDÚCOM
ČÍSLE)

ŽIVOT 5

Cílos 10/1979 Ročník 22

INICIATÍVA FALŠTÍNSKEJ MLÁDEŽE

Posledná výročná volebná schôdza na Spiši sa konala v Miestnej skupine KSCaS vo Falštíne dňa 19. augusta t.r. Uskutočnila sa sice až v treťom termíne, ale zato za účasti skoro všetkých členov a veľkej skupiny mládeže, združenej ale i nezdrúženej v našej Spoločnosti.

Mladí falštínski krajania sa živo zaujímajú o prácu miestnej skupiny a jej možnosti v rozvíjaní a obohacovaní kultúrneho života v tejto maličkej spišskej dedinke. Maličkej, lebo má sotva cez päťdesať čísel a býva v nej iba ok. 250 obyvateľov. Nevelká je aj miestna skupina, ktorá mala doteraz len 45 členov. Písem mala, lebo odnedávna má ich značne viacej. Totiž na výročnej schôdzi sa do našej Spoločnosti zapísalo 17 nových členov, práve z kruhu mládeže.

Falštínski krajania ako málodkde na Spiši či Orave majú dobré podmienky pre krajanskú kultúrnu pôsobnosť, najmä pokial ide a prácu klubovne. Pred niekolkými rokmi si postavili peknú hasičskú remízu a v jednej z jej miestností, odnedávna v najväčšej, umies-

tnili klubovňu KSCaS. Nie je ešte plne vybavená, hoci už v nej majú hodne rozmanitého zariadenia. To samozrejme nesťačí, chéu viac a čo najskôr, aby sa v nej už teraz plne rozbehla pravidelná kultúrno-osvetová činnosť. Záleží im na tom, aby sa na VI. zjazde KSCaS, ktorý sa má konáť na záver roka, mohli pochváliť dobrovodu klubovne, tým, že náležite využili všetky svoje možnosti a prostriedky i pomoc našej Spoločnosti pre úspešný rozvoj krajanského kultúrneho diaľia.

Preto ani nie div, že väčšina diskusie — veľmi živej a konstruktívnej, bola venovaná práve klubovni, jej úlohe, vybaveniu a pracovnému programu. Krajan Andrej Klimčák zdôrazňoval, že už teraz treba pripraviť tento kultúrny stánok k práci v zimnom období, predovšetkým zabezpečiť kurivo, postaviť komín, ktorý pri výstavbe remízy neboli dokončený, a komoru na uhlie. Nemožno dopustiť, aby sa opakovala vlaňajšia situácia — podotýkal — kedy pre nedostatok uhlia klubovňa skor vobec nefungovala. Krajan Jozef Milaniak navrhoval založiť kapelu. Jej

vznik je reálny — majú predsa muzikantov, ba aj hodne záujemcov, ktorí by sa radi učili hrať. Potrebujú však niektoré hudobné nástroje, husle, basu, gitaru. Je možné, že pri tejto kapele by mohol pôsobiť aj nevelký folklórny súbor alebo zbor.

Mnoho mladých krajanov venovalo svoje príspevky potrebám vo vybavení klubovne. Krajanka Margita Vidová podotýkala, že keď sa v klubovni vytvorí príjemné prostredie, o.i. peknou výzdobou, každý je bude s radostou navštěvoval. Preto treba urobiť nástennky, kúpiť záclony, zabezpečiť viacej kníh a tlače pre záujemcov o literatúru a čitatelstvo vôbec, no a pravidelne premietat slovenské filmy, na čo by KOV KSCaS nemal zabúdať. Ďalšia z krajaniek, Mária Horničáková, zdôrazňovala, že treba brať do úvahy rozmanité záujmy návštěvníkov klubovne, teda aj mladých, pre ktorých by sa pri spomínanom zariadení zisiel aj pingpongový stôl, rôzne mládežnícke hry, platne atď. To všetko sa dá v klubovni zladiť, o to viac, že predsa možno využiť susednú miestnosť, ktorá je najčastejšie voľná.

Potešiteľná je iniciatíva mladých Falštíncov, ich seriózny prístup k spoločenskej kultúrnej činnosti a pocit zodpovednosti za zverený im spoľočný majetok. Tejto poslednej otázke venovali v diskusii hodne pozornosti a svorne konštatovali, že budú starostlivo hospodáriť v klubovni, dbať o spoločné dobro. Vo Falštíne nicto veľa príležitosti pre kultúrne rozptýlenie, najmä v zimnom období. Preto dobrá klubovna — a dúfam, že taká bude — poskytuje široké možnosti, ako prijemne a užitočne stráviť volný čas a zároveň kultúrne sa využiť. A o to predsa ide.

Falštínski krajania sú ambiciozni. Podujali sa zrealizovať náročný program, v ktorom popri spomínaných návrhoch nechybuje ani neustále rozvíjanie členskej základne, zvyšovanie predplatiteľov Života, organizovanie i účasť v kultúrnych podujatiach a svojpomocných, verejnoprospešných prácach. Možno veriť, že svoje zámery splnia a o dosiahnutých výsledkoch budú s hrdostou hlašiť na VI. zjazde našej Spoločnosti.

JÁN ŠPERNOGA

60 ROKOV ČESKOSLOVENSKÉHO BASKETBALU

Tento rok uplyva 60 rokov organizovanej pôsobnosti československého basketbalu. Táto hra sa sice objavila v Československu oveľa skôr (prvé pravidlá vyšli v r. 1898), ale až na jeseň 1919 vznikol basketbalový zväz a zároveň hral sa v Prahe prvý zápas. O desať rokov neskôr bola zorganizovaná pravidelná súťaž a prvým majstrom sa stalo družstvo YMCA Praha 1, ktoré svoje prvenstvo obhajilo ešte sedemkrát za sebou.

Netrvalo dlho a československí basketbalisti sa dokázali presadiť aj na medzinárodnom fóre. Úspešne si počínavi v priateľských zápasoch a už na I. majstrovstvách Európy v Ženeve v r. 1935 vybojovali bronzový medal. To bol začiatok úspejnej cesty československej školy, založenej na brilliantnej technike, vtipu a znamenitej kolektívnej hre, ktorá vyvrcholila na prvom povojnovom šampionáte v Ženeve (1946) získaním titulu európskych majstrov.

Bol to významný podnet, ktorý po roku 1948 prispel k značnému rozšíreniu a zvýšeniu úrovne tejto športovej disciplíny. Prechod k moderným metódam riadenia a tréningového procesu mal za následok rast výkonnosti basketbalistov a úrovne ligových a iných súťaží. A tak nie div, že prichádzali i ďalšie úspechy na európskych a svetových šampionátoch juniorov a senio-

rov a olympijských hráčach (5. miesto mužov na OH v Ríme, 6. miesto mužov a 5. žien na OH v Montreale). Len za posledných 5 rokov sa čs. basketbal môže popojiť 7 medailami z týchto súťaží. Tento rok na júnových majstrovstvách Európy v Turine basketbalisti obsadili 4. miesto.

Hodno poznamenať, že od r. 1958. keď bol z iniciatívy ČSSR založený Pohár európskych majstrov, sa tejto súťaže úspešne zúčastňujú majstrovské čs. celky mužov (Slavia VŠ Praha, Zbrojovka Brno a Inter Bratislava) a žien (KPS Brno, Sparta Praha, Slovan Bratislava). K dosiahnutiu vysokej výkonnosti prispelo i zriadenie osobitných stredísk vrcholového športu (5 pre mužov a 4 pre ženy) v tradičných centrach basketbalu — Prahe, Brne, Bratislave, Ostrave, Olomouci, Pardubiciach a Košiciach.

Základ československého basketbalu tvorí vyše 40 tis. aktívnych prefekárov združených v 600 oddieloch a ďalšie desaťtisíce mládeže pestujúce tento šport na základných a stredných školach. Stupeň počet súťaží, ale zároveň aj telesviční a športových hál, kde sa hrá basketbal, ktorý je v ČSSR ôsmym najrozšírenejším športom.

V súvislosti so 60-ročným jubileom čs. basketbalu sa v ČSSR konali viačeré športové podujatia. Tak napr. v marci bola Bratislava dejiskom finálového turnaja Poháru Lilliany Ronchettiovej, v apríli sa v Jeseníku konala kvalifikácia juniorov na majstrovstvá Európy, v máji Veľká cena ČSSR v Sokolove a teraz v októbri turnaj basketbalistov — príslušníkov bezpečnostných zborov socialistických krajín. Pri príležitosti jubilea boli zároveň vyznamenaní mnohí funkcionári, tréneri a najlepší hráči, ktorí sa v súčasnosti usilovne pripravujú k štartu na moskovských olympijských hráčach.

Spr. JÁN KACVÍNSKY

naša foto-hádanka

Naša snímka predstavuje znamenitú a oblúbenú českú speváčku, laureátku viacerých cien na domácich a zahraničných speváckych súťažiach, víťazku tradičnej ankety Zlatý slávik v r. 1977. Vystupuje v sprievode kapely Karla Vágnera. Bola viackrát na turné v NDR, ZSSR a Poľsku, kde získala veľký úspech. Napíšte nám jej meno a pošlite do redakcie.

V Živote č. 8/79 sme uviedli snímku populárneho českého speváka Petra Spáleného. Knihy vy-

žrebovali: Jozef Griglák z Vyšných Lapšov, Anna Žolnová z Chyžného, Alžbeta Sojová a Marta Galovičová z Kacvína a Blanka Rujbrová z Brna.

Hviezdy svetovej estrády

ČERVENÉ GITARY

Skupina vznikla v roku 1965 v Trojmešte. Kej zakladateľom patrili o.i. Henryk Zomerski, Jerzy Kossela, Krzysztof Klenczon, Seweryn Krajewski a Bernard Dornowski. Svoju estrádnú pôsobnosť začínali v tieni takých známych a ubľúbených skupín ako Červeno-čierne a Modro-čierne. Boli vlastne treťou „farebnou“ skupinou v Poľsku a podľa farieb gitár, na ktorých hrali, si zvolili aj názov Červené gitary. Táto farba im prináša šťastie už 14 rokov.

A hoci sa v hudbe mení móda, hoci im pribúdajú noví superi, jednako sú stále oblúbení, nielen doma, ale i v zahraničí.

Za niekoľko mesiacov sa Červené gitary prebojovali medzi popredné skupiny v Poľsku. Už prvé skladby z ich repertoára sa dostali medzi najpopulárnejšie šlágrave, napr. No, bo ty si boisz myszy, Taka jak ty, Historia jednej znajomości, Licz do stu a iné. Zanedlho zo skupiny odišiel Zomerski, neskôr Kossela a Klenczon, no jej pôsobnosť neprestala, naopak — stále sa rozvíjala. Dnes v nej vystupujú: vedúci Seweryn Krajewski (gitara, spev), Jan Pośpieszalski (basová gitara), Jerzy Skrzypczyk (biccie nástroje) a Bernard Dornowski (gitara).

V r. 1968 Červené gitary získali po

prvý raz hlavnú cenu na festivale v Opoli za pesničku Takie ładne oczy.

O rok neskôr zopakovali tento úspech

skladbou Biały krzyż, a v r. 1977 pesničku Nie spoczniami, ktorá získala

aj titul pesničky roku. Hodno poznamenať, že v rebríčku najpopulárnejších skupín viackrát obsadili prvé miesto, o.i. v r. 1975 skladbou Ciągle pada a v r. 1976 pesnička Słowo jedyne získala prvé miesto v NDR. Od svojho vzniku Červené gitary nahrali už vyše 40 platných, na ktorých sú väčšinou pesničky hudobne dosť jednoduché, ale milé a melodické. Ani nie div, že doteraz získali už 5 „zlátych platn“. Skupina bola mnogokrát na turné v cudzine, o.i. v ZSSR, NDR, ČSSR, ako aj na Kubu, v USA, Kanade a iných krajinách, kde získala obrovský úspech. Z posledných šľágov hodno ešte uviesť aspoň Port pirátow, Na dachach sveta, Trzecia miłość žagla a Dzień, najvyžej dwa.

ON A ONA

F.J. ... Blíži sa 30. výročie našej svadby. Chcela by som viedieť, či sa takéto jubileum nejak zvlášť oslavuje, ako trebars zlatá buď strieborná svadba, či má nejaký názov, a keď áno — tak aký

Manželské výročia sú dôležité rodiné udalosti a nemalo by sa na ne nikdy zabudnúť. V tento deň mal by manžel priniesť manželke aspoň kyticu kvetov, prípadne nejaký darček. Nemusí sa robiť hned veľkú slávnosť, aj keď pri okrúhlych výročiach nebolo by od veci pripraviť pre rodinu a najbližších priateľov slávnostný obed buď večeru. Keď takto strávia s deťmi aspoň časť dňa v slávnostnom ovzduší — akiste im utkvie v pamäti, že rodičia považujú deň svojho sobáša za dôležitý a krásny, a to — samozrejme s mnohými ľinými prvkami, z ktorých najdôležitejší je stály súlad medzi rodičmi — môže as-

poň trochu ovplyvniť ich vzťah k láske a manželstvu, až ony dospejú.

Manželia, ktorí sa dožijú striebornej svadby (po 25 rokoch) bud spolu prežili — ako piše naša čítatelka — 30 rokov, majú dôvod na oslavu. Takto kus spoločného života iste stojí za to. Podľa starých záznamov 30. výročie sa nazýva perlová svadba. Aj keď sa ju u nás neoslavuje tak, ako trebars svadbu striebornú či zlatú, je to predsa len významný moment a patria ho stráviť v slávnostnejšom ovzduší.

Volakedy sa oslavovalo aj všetky iné, skromnejšie výročia a každé z nich malo svoj názov. Pre zaujímavosť uvediem aspoň niektoré: 1. výročie — bavlnená svadba; 2. výročie — hodvábna svadba; 3. výročie — kožená; 5. výročie — drevená; 7. výročie — vlnená; 10. výročie — cínová; 12. výročie — hodvábna; 15. výročie — porcelánová; 20. výročie — krištálová; 25. výročie — strieborná; 30. výročie — perlová; 40. výročie — rubinová; 50. výročie — zlatá; 60. výročie — diamantová; 75. výročie — briliantová svadba. Samozrejme, že v niektorých krajinách ich bolo ešte viac.

TETA DORA

ZPĚV RODNÉ ZEMI

Celá v nás,
stokrát k slunci rozkvetla jsi zas,
zraješ k ránmu rádlem plodných lánů,
tancem žen ve vúni tymiánu,
modlitbou, jež se rtů uniká mi
jako pramen pod horami,
hudbou snicvú, symfoní žalu
nad hrobkami žebráků a králů,
písmem moudrých, zasednuvších v radu,
melancholií mlh v listopadu,
krokem vojsk, jež putovala světem

~~~~~ STEPAN ŠČIPAČOV ~~~~

ON

Vedzte si cení chvíle lásky,
a s rokmi stále viac a viac.
To nie je chodit na prechádzky,
či nežne hľadieť na mesiac.
Čo všetko príde: nečas, tieseň,
ved' máte spolu život žiť.
Láska je ako dobrá pieseň
a pieseň ľažko vytvoríť.

NA CESTE K MESTU

Čítajúc lásky našej zápisu,
jedno len nemôžem si predstaviť:
že cudzia si mi bola kedysi,
že bez teba som vobec mohol žiť.

k tvému jaru s biblí, kulometem,
kovem měst a robotnickým dnem.
A tak jdem
mrtví, živí, nezrození,
nekonečné pokolení.
Z bouřných mraků nad světem
stoupáš s námi, ostrov štěstí,
nekonečný život nás,
na němž je nám růst i kvěsti,
držet stráž.

(úryvek)

PRI MORI

Viem, jak vlny s kamením sa boria.
Vprostred pustých, beláskavých skál
dievčinu som stretol blízko mora.
— Pekne je tu! — som jej povedal.

Dlho sme na brehu mora stáli
a navečer prišla k nemu zas.
Štíhly člnok vlny kolísal,
na piesku tri veslá zvali nás.

Tak lahko nám bolo v rozhovore.
Zvláštnych slov som od nej nežiadol.
Ruky, ktoré oprskalo more,
tmavé rúčky som jej bozkával.

A dodnes mi nieto nad ňu milšej,
teplá je vždy dlaň jej malinká.
Nech tvrdia, že moria budú plynšie,
neverím, že láska zaniká.

slovník Života

POLSKY SLOVENSKY ČESKY

(62)

festiwal	festival	festival
festyn	slávnosť	slavnost
fe-	slávnostná	slavnostní
ta	hostina	hostina
fetor	smrad	smrad
fetyz	fetiš	fetiš
feudalizm	feudalizmus	feudalismus
fikier	drožka	drožka
figa	figa	fík
figiel	figel'	pov. kousek
figlarny	žartovný	žertovný
figlarz	figiar	šprýmař
fikač	skákat	skákat
fikcia	fikcia	fikce
fikušny	smešny	legrační
filer	pilier, stlp	piliř, sloup
filec	plst	plst
filet	filé	filé
filia	filiálka	šálka
filiažanka	šálka	šibal
filut	šibal	šibalstvo
filuteria	šibalstvo	finále, koniec
final	finále, koniec	finance
finanse	finančie	finance
finansować	financovať	financeovať
finezja	jemnost	jemnost
finisz	finiš	finiš
fiolet	fialová farba	fialová barva

fioletowy	fialový	fialový
fiolek	fialka	fialka
fiolkowy	fialkový	fialkový
firanka	záclona	záclona
fircyk	fičür	švihák
fistaszek	burský oriešok	burský oriešek
fizyk	fyzik	fyzik
fizyka	fyzika	fyzika
fizyczny	fyzický	fyzický
flaczki	držky	drštky
flaga	vlajka, zástava	vlajka, prapor
flak	črevo	střevo
flakon	flaštička	flakón
flakowaty	mäkký	měkký
flanca	sadenička	sazenice
flanela	flanel	flanel
flanka	krídlo, bok	krídlo, bok
flankowy	bočný	boční
flaszka	flaša	láhev
flegma	hlien	hlen
flej-	neporiadny	nepořádný
tuch	človek	člověk
flek	koža na	kůže na
flet	podpätku	podpatku
flinta	flauta	flétna
flirciarka	flinta	flinta
flisak	záletnica	záletnice
	pltník	vorař

LUDIA ROKY UDALOSTI

OKTÓBER — ŘÍJEN

1.X.1938. Po mnichovskom diktáte vynútenom Hitlerom a podporovanom Mussoliniom, a za súhlasu Anglicka a Francúzska sa začal ďalší akt československej tragédie. Tento deň nemecké vojská okupovali severné, západné a južné pohraničné české zeme, čím začali delbu Československa.

1.X.1946. Po desaťmesačnom procese v Norimbergu Medzinárodný vojenský tribunál vyniesol rozsudok na 22 hitlerovských vojnových zločincov, ktorí zastávali najvyššie štátne a politické funkcie v tretej ríši. Pripomeňme, že na trest smrti obesením boli odsúdení: Göring, Ribbentrop, Streicher, Keitel, Rosenberg, Kaltenbruner, Frank, Frick, Saukel, Jodl, Seyss-Inquart; Hess, Funk a Raeder boli odsúdení na doživotné väzenie, Schirach a Speer na dvadsať rokov väzenia, Neurath na pätnásť rokov a Dönnitz na desať. Spomedzi vedúcich osobností hitlerovského Nemecka na lavici obžalovaných neboli Hitler, Goebbels a Himmler, ktorí spáchali samovraždu, ako aj kontumáčne odsúdený Borman, ktorý sa pravdepodobne podnes skrýva. Proces v Norimbergu plne dokázal zložitosť nacistickej ideológie a hrôzu zločinov, ktoré spáchal fašizmus na národoch Európy. Žiaľ, nie všetci nacistickí zloženci boli odsúdení. Preto otázka ich stíhania a potrestania nemôže byť uzavretou kapitolou.

2.X.1944. Kapitulovalo Varšavské povstanie.

5.X.1939. Bolo popravených 39 obrancov Poľskej pošty v Gdansku, na ktorú nemecké oddiely zaútočili 1. septembra o 4. hod. 45 min. Počas hrdinské obrany zahynulo 6 obrancov, 6 zomrelo následkom zranenia a 4 sa podarilo ujsť počas boja. Ostatných poštových zamestnancov, ktorí sa nezúčastnili boja, Nemci poslali do koncentračných táborov, kde 10 zomreli a 18 umučili.

6.X.1944 — o šiestej ráno, po ťažkých bojoch 1. československej armády gen. L. Svobodu po boku 38. sovietskej armády v priestore Dukelského priesmyku, vojaci prieskumnej skupiny čatára K. Nebeljaka z 2. praporu 1. čs. brigády ako prví prekročili hranice vlasti. Medzi 8. a 9. hod. ráno prekročili československé hranice ďalšie československé vojenské jednotky a oslobodili prvé slovenské dediny — Vyšný a Nižný Komárnik. Tento deň je sviatkom Československej ľudovej armády.

7.X.1944. Pred 30 rokmi, na základe rozhodnutia PVNO vznikla služba verejnej bezpečnosti a občianska milícia pre ochranu mladej ľudovej moci a ľudového zriadenia vo vtedajšej ťažkej a komplikovanej situácii v Poľsku. Dnes vybavení modernými prostriedkami stoja na stráži vydobytkov ľudovej vlasti, upevňujú verejný poriadok, chránia záujmy štátu a občanov, bdia nad zásadami socialistickej zákonitosti. Tento deň je sviatkom bezpečnostnej služby a občianskej milícii.

8.X.1874. V Prahe umrel Vítězslav Hálek, český básnik, prozaik, dramatik a publicista, jeden z najreprezentatívnejších tvorcov českej kultúry v sieddesaťstíroch minulého storočia (nar. 5.IV.1835 v Dolinku pri Mělníku).

10.X.1704. V Bratislave sa narodil Ján Segner, jeden z najvýznamnejších fyzikov 18. storočia, otec vodných turbín, objaviteľ tzv. Segnerovo kolesa, autor mnohých objavných prác z matematiky, astronómie, meteorológie, chémie a botaniky. (um. 5.X.1777).

10.X.1944. V Lubline rokovala prvá po oslobení konferencia PRS za účasti predstaviteľov centrálnych a vojvodských stranických orgánov.

11.X.1424. Zomrel Jan Žižka z Trocnova, veľký vodca husitských revolučných vojsk.

11.X.1779. V bitke pri Savannach (USA) padol gen. Kazimierz Puławski, banský konfederát, účastník bojov za nezávislosť Spojených štátov (nar. 4. III.1747 vo Warke).

12.X.1943. Tento deň 1. pešia divízia T. Kościuszku začala dvojdennú, víťaznú bitku pri Lenine. Tento deň prijali ako dátum zrodu Poľskej ľudovej armády. Bojom po boku Červenej armády poľská armáda významne prispela vo všeobecnom vojnovom úsilií koalície protihitlerovských štátov ku konečnému víťazstvu a zavŕšila svoju bojovú cestu v máji 1945 v Berline.

14.X.1864. V Strawczyne pri Kielcoch sa narodil Stefan Żeromski, najvýznamnejší poľský spisovateľ prvej polovice nášho storočia (um. 20.XI.1925 vo Varsväze).

17.X.1849. Umrel v Paríži Fryderyk Chopin, najväčší poľský hudobný skladateľ a klavirista, jeden z najväčších hudobných umelcov (nar. 22.II.1810 v Želazowej Woli).

28.X.1918. Na troskách Rakúsko-uhorskej monarchie, po stáročiach nadvlády vznikla Československá republika, spoločný štát dvoch bratských národov — Čechov a Slovákov. O pol storočia neskôr — 29. októbra 1968 Národné zhromaždenie z iniciatívy KSC schválilo ústavu o federálnom zriadení štátu, ktorú dva dni neskôr podpísal prezident ČSSR na Bratislavskom hrade.

Na návštěvě v

Panorama nového Piotrkowa Trybunalského; pohled z dožinkového stadiónu

Piotrków Trybunalski byl letos hospodářem ústředních dožinek. Tento čestný úkol byl svěřen nově vytořenému vojvodství ve středním Polsku, v němž působí v Zelově a v Kucově složky naší krajanské organizace. Proto jsou nám otázky této oblasti zvláště blízké. Koncem srpna jsme tedy navštívili vojvodské město. Právě vrcholily práce spojené s připravou města i oblasti na uvítání dožinkových hostů z celého Polska. Piotrkowské Staré Město vyhlíželo překrásně, jak se slíší na srdece jednoho z nejstarších polských měst.

Minulost Piotrkowa Trybunalského je bohatá na historické události. Mohly by posloužit k sepsání obsáhlé učebnice dějepisu. Již ve XII. století tudy vedly důležité obchodní cesty do Ruska a Uher. Ve městě se konaly trhy, působila celní komora, byly pořádány sejmy čili sjezdy šlechty a také církevní synody. V období renesance byl Piotrków jedním z hlavních

nich středisek života státu, což dosvědčuje skutečnost, že v letech 1493 až 1567 se zde sešlo třicet osm sejmů. Za panování Štěpána Báthoryho byl vytořen korunní tribunál pro Velkopolsko, Mazovsko a Prusko a od té doby je to Piotrków Trybunalski. Nejstarší dějiny nutno ještě doplnit zprávou o tom, že se na zdejším zámku volili králové z rodu Jagellonců a křížáčtí velmistra tu vzdávali holdy po úpadku velkého řádu.

Při přípravě dožinek hospodáři města správně současně zdůraznili historický odhad i dnešní úspěchy. Z koruny moderního stadiónu jsme se dívali, a s námi také televizní diváci, na krásný nový Piotrków. Jeho výšší úloha vojvodského města dala mu od roku 1975 také kvalitativně větší možnosti v budoucnosti: vyrůstají moderní čtvrtě se vším tím, co slouží lidem ke klidnému, zámožnému životu. Jsou to první výsledky úsilí celého národa v posledních letech. Svědčí o pružném

startu a vysokých nárocích. Splňují také sny lidí, kteří se v tomto kraji účastnili revolučního boje o národní a společenské osvobození a boje proti okupantům.

Piotrkowské vojvodství je průmyslové zemědělskou a rovněž turistickou oblastí, protože je nejjazdavější krajinou středního Polska. Na 6262 čtverečních kilometrech v deseti městech (patří k nim také Zelov) a 51 obcích žije téměř 600 000 obyvatel. Venkovského obyvatelstva je přes 40 procent. V socialistickém hospodářství je zaměstnáno 180 000 osob a zemědělstvím se živí skoro 40 proc. Roční hodnota průmyslové výroby činí 42,5 mld zlatých a zemědělské výroby 15,6 mld zlatých.

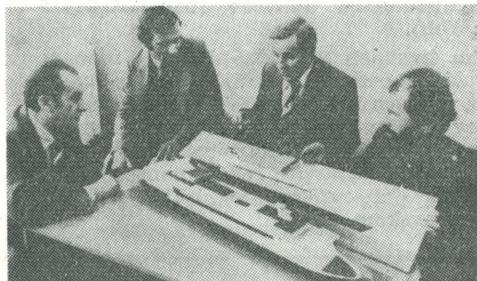
Restaurovaný pravoslavný kostel

Archeologové hledají ve vykopávkách bohatou minulost Piotrkowa

stáva sa aj takto...

Po diskusiach: či treba, či sa opäť — rozhodlo sa o výstavbe nástupcu Stefana Báthoryho a v Konštrukčnej kancelárii Štefánikových lodeníc už vypracovali predbežný projekt traťovej lode na prepravu cestujúcich s pracovným pomenovaním Polonia. Loď bude mať osem kabín typu

lux, 32 jednopostelových kabín, ako aj 250 dvojpostelových. Cestujúci budú mať k dispozícii o.i. velký salón, kino a divadelné sálu, miestnosti pre zábavné podujatia, počúvanie hudby, knižnicu, ako aj otvorený a krytý bazén so športovým komplexom. Na snímke: maketa novej traťovej lode na prepravu cestujúcich a jej projektanti, zľava: inž. Zbigniew Anosowicz, mgr inž. Andrzej Śliwczyński, prof. Jerzy Fiskorž-Nałęcki a mgr. inž. arch. Florian Grzybowski.

NA DVORE princu luxemburského začalo veľké rozčúlenie — narušená bola etika! Stalo sa to takto. Mladé luxemburské princezny Marie-Astrid a Margaretha chceli ísi na ples, ktorý sa konal v Calmare, francúzskom meste nedaleko hraníc. Obliekli si krásne večerné šaty a vtedy zistili, že všetky princove reprezentatívne autá sú obsadené (pritom nie je ich na luxemburskom dvore tak vela) a princezny nemajú čím cestovať. Situáciu za-

chránil brat princezien, princ Guillaume. Vybehol do mesta a prenajal velké „combi“, do ktorého naložil princezny. Potom celá spoločnosť odišla do Calmaru. Princezny v prenajatom aute! Bez šoféra! — to sú časy! — jajkali dvorné dámy a dvorní hodnostári...

ZAT ANGLICKEJ KRÁLOVNE Alžbeta II. Mark Phillips vzdal sa vojenskej kariéry a začal polnohospodárske štúdia. Žial, neučí sa dobré. Vraj královna skoro omdlela, keď prišla princezna Anna a povedala: Mama, Mark prepadol na skúškach! To sa ešte nikdy nestalo. Nikdy došiel žiaden člen kráľovskej rodiny — a Mark vďaka manželstvu s princeznou Annou sa stal členom rodu Windsorovcov — neprepadol na skúškach.

Vo Phillipsovom prípade skúšajúci boli obzvlášť krutí a nebrali do ohľadu jeho príbuzenské vzťahy. Zasa Markovi priateľia tvrdia, že na vne nie je nedostatok vedomostí, ale nervy — princezin manžel je pred každou skúškou strašne nervozný. Avšak na druhej strane sa vie, že

jeho doterajšie výsledky na vysokej škole boli spravidla velmi slabé. Nevedno, kompromitácia Phillipsa bola tou kvapko, ktorá preplnila pohár, ale v Anglicku stále viacej hovorí o rozvode Anny. Angličania, ktorí zbožňujú hazard, masové uzavádzajú stavky: vydrží manželskú Annu a Marka do novembra, čiže do šieho výročia sobáša, alebo nie...

Na snímke: Mark Phillips (v druhom rade) na prednáške.

Dožinkové oblasti

ním také Vojvodství má bohaté a staré průmyslové tradice. Nyní je v popředí důlní a energetický celek Belchatów. Tvoří ho největší hnědouhelný povrchový důl v Evropě a jedna z největších elektráren na světě Rogowec s výkonem 4320 MW. Na průmyslovém profilu oblasti se podílí také textilní, chemický, elektrotechnický a

strojírenský průmysl, kovopřírodní a průmysl sklařský a dřevařský. V každém větším středisku tohoto vojvodství průmysl plní roli „kvasu“ a je mecenášem nejrůznějších, nejen ekonomických, změn. Nejlépe je to vidět na Belchatowě, který před našima očima radikálně mění vzhled oblasti.

jejich práci. Byla to tradiční forma poděkování za to, že svým výrobním úsilím slouží celé společnosti.

Zmínil jsem se již o turistické přitažlivosti Piotrkowska. Rok od roku rostou zástupy milovníků této oblasti, hlavně z Lodže a v poslední době také z Varšavy. Za několik let tu vznikne skutečný turistický průmysl. Znalec tvrdí, že to bude nejvýnosnější investice. Příroda totiž tomuto vojvodství svých krás neposkoupila. Protéká jím řeka Pilice, o níž básnil Tuwim. Bohatství zeleně, zbytky starých hvozdů, mnoho historických památek a původní lidová kultura — to je ten magnet, který přitahuje milovníky klidu a atrakcí. Plánovaný rozvoj noclehové a stravovací základny vojvodství významně přispěje k tomu, že piotrkowská oblast získá další hvězdičku v turistickém průvodci.

MARIAN KAŚKIEWICZ

Renovační práce na Kościuszko náměstí

Pohled do ulice Słowackého; zleva sídlo vojvodského úřadu

TERMOSKA se letos dožívá pětasedmdesát let. Jejím vynálezcem byl berlínský sklenář Reinhold Burger, který vytvořil nejdříve jakousi podivnou konvici; z té se pak vyvinula výzrahlá forma, která se už téměř neliší od té dnešní. Burgerův vynález byl potvrzen císařským patentem, ale v širší známost vešel teprve tehdy, když jej zakoupila americká armáda a termoskami vybavila všechny své vojáky.

RESTAURATÉR A SELMY. Frauenfeld v severovýchodním Švýcarsku rozslavil majitel restaurace, který je současně krotitelem šelem a majitelem největší (23 kusy) skupiny ochočených lvů na světě. Kromě toho má restauratér-krotitel Walter Mauerhofer cvičené tygry a jiné šelmy, celkem 70 kusů.

jeho hosté denně — kromě úterý — sledovat krocení dravé zvěře.

Podnik prosperuje výtečně. Jen manželka 59letého Mauerhofera se svěřila novinářům, že si na výstředního koníčka muže nemůže zvyknout, že už dvacet let umírá strachy, když Walter vchází do mazne. Na snímku: Mauerhofer a jeho lvi

stává se i toto...

zvláštní útvary pro boj s krupobitím v různých oblastech SSSR přes pět miliónů hektarů osevů, sadů a vinic.

LIDÉ MAJÍ RŮZNÁ GUSTA: specialitou korejské kuchyně jsou pokrmy z hadů. Morodoci tvrdí, že kromě výborné chuti mají i léčivé vlastnosti. Maso některých hadů prý zajišťuje i dlouhý život. Proto také jídla z hadů jsou dost drahá. Například polévky stojí 20 — 160 dolarů, podle druhu hada. Zmije se doporučují lidem, kteří mají nemocné ledviny nebo tuberkulózu. Žlutá krajta působí na všechny nemoci a stojí 200 dolarů. Bílý had je za 4 až 6 tisíc dolarů. Kupujících je prý poměrně hodně a to jak domácích, tak i turistů; každý chce být zdrav a dlouho žít.

Mauerhofer již jako dítě miloval zvířata a na venkově, kde vyrůstal, cvičil krávy, kočky a prasátka. Po válce se oženil a se ženou otevřeli restauraci, která se stala výnosným podnikem. A pak, když na to měl, začal Mauerhofer kupovat šelmy (od r. 1958), většinou od cirkusů, a krotit je. Začátek byl těžký a kromě toho šelmy doslova „sežraly“ celý příjem z restaurace. Mauerhofer tedy rozhodl, že si zvířata musí sama na sebe vydělat. Půjčoval cvičené šelmy do cirkusů a pak i školil krotitele. Vedle restaurace dal postavit manéž, v němž mohou

NA DVĚ MILIARDY DOLARŮ odhadují odborníci každoroční ztráty, které světové zemědělství utrpí krupobitím. Téměř 70 zemí naléhavě hledá efektivní způsob ochrany rostlin před těmito „ledovými broky“. Zvláštní pozornost se tomuto problému věnuje zejména v SSSR, USA, Kanadě a Austrálii.

Metodika ochrany rostlin před kroupami, vypracovaná sovětskými vědci na základě dlouhodobého výzkumu, umožňuje snížit škodu, kterou tato živelní pohroma působí zemědělskému hospodářství, na pětinu až třetinu. V roce 1978 ušetřily

V AUSTRÁLII se ročně spotřebuje přes čtyři miliardy plechovek piva, a proto se skupina stavebních firem rozhodla vytvořit a finančovat výzkumné týmy, které budou hledat nové možnosti použití starých konzervových plechovek. V poslední době tato myšlenka našla uplatnění i ve Spojených státech, kde byl patentován způsob výroby konstrukce, již tvoří prázdné plechovky od piva uložené mezi dvěma deskami z plastu.

čitatelia redakcia

čitatelia redakcia

KREMPACHY

Dňa 25. augusta 1979 sa v Kultúrnom dome v Krempachoch na Spiši konala slávnosť pri príležitosti 35. výročia vzniku Poľskej ľudovej republiky, 35. výročia Slovenského národného povstania a spomienky na tragický september spred 40 rokov, keď fašistické Nemecko prepadlo Poľsko a začala druhá svetová vojna.

Na slávnosť popri miestnych krajanoch prišli aj odbojári a aktivisti KSCaS z Novej Belej, Kacvina, Nedece, Čiernej Hory, Tribša a iných spišských obcí. Ústredný výbor KSCaS reprezentoval tajomník UV Augustín Andrášák. Na slávnosť sa zúčastnili naši hostia z Československa — radca velvyslancov CSSR a námestník riadiťa Československého kultúrneho a informačného strediska vo Varšave dr. Dobroslav Kopecký a predsedu podnikového výboru ROH n.p. Pozemné stavby v Žiline Ján Hladký.

Slávnosť zahájil predseda MS v Krempachoch kr. František Kovalčík. Zhrubažením sa prihovoril účastník SNP, Ján Hladký zo Žiliny, ktorý poukázal na najdôležitejšie momenty Slovenského národného povstania, zdôraznil jeho význam a odovzdal krajanom pozdrav od slovenských účastníkov protifašistického odboja.

Umelecká časť slávnosti, ktorú zahájila hudobná skupina Pacigovcov z MS KSCaS v Krempachoch, vyvrcholila nádherným vystúpením folklórneho súboru Stavbár zo Žiliny. Pekné slovenské ľudové tance a spevy v ich majstrovskom prevedení uchvátili spišských krajanov, ktorí vrelým potleskom sprevádzali každé číslo programu a na záver pripravili súboru a jeho kapeli dlhotrvajúce ovácie.

Clenom folklórneho súboru Stavbár zo Žiliny srdiečne ďakujeme a pozývame na návštěvu aj na budúci rok.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

HARKABUZ

Pri príležitosti 30. výročia Slovenského národného povstania sa konala v Harkabuze tradičná vatra, na ktorú miestna skupina KSCaS pozvala všetkých obyvateľov našej obce, predovšetkým odbojárov, účastníkov SNP. Táto udalosť je u nás stále živá, keďže v povstaleckých bojoch sa zúčastnili mnohí naši krajania o.i.: Eugen Žondlák, Andrej Harkabuz, Jozef Kandys, Štefan Jaga, Vladislav Karvačka z Bukowiny-Podsklie. Práve on nám najviac porozprával o bojoch v doline smrti, ako nazval Dukelský priesmyk. Potom V. Karvačka bojoval pri Banskej Bystrici, kde sa aj dostal do zajaťia. Slobodu mu priniesli spojenecké vojská.

Počas nemeckej okupácie bojovali nielen vojaci na fronte, ale aj civilné obyvateľstvo. Naši krajania odmietať bojovali na strane fašistov a absolvovali školenie v Hlinkovej garde, ktorá v noci chytala bezbranných ľudí a posielala do tábora v Ilave na Slovensku. Podnes žijú ľudia, ktorí vtedy trpeli v tábore, o.i. Vendelin Kapušák, ktorý nám pri vatre porozprával o svojich strašných zážitkoch z tábora. Väzni museli ľahko pracovať a dostávali denne iba krajec chleba a šálku čiernej kávy.

10 ŽIVOT

Cislo 10/1979 Ročník 22

Sme hrdí, že medzi nami žijú hrđanovia, ktorí bojovali po boku Červenej armády za oslobodenie spod fašistickej okupácie, za lepší zajtrajšok, za to, aby sme dnes mohli žiť v mieri.

Naši krajania odbojári, ktorí počas druhej svetovej vojny bojovali, trpeli v zajatí, hľadovali v táborech, nemajú podnes vybavené členstvo v ZBoWiD. My, čitatelia Života, sa obraciame prostredníctvom redakcie na kompetentné úrady, aby pomohli rýchle vybaviť túto záležitosť.

FRANTIŠEK HARKABUZ

Vyšnolapčanskí krajania (zľava) — Andrej Šoltýs, Vladimír Hess (z Lučína), Augustin Bryja a Jozef Krišák

TRAGÉDIA V ZAKOPANOM

Celá tlač písala o tragédii v záchytnom stredisku MO pre deti v Zakopanom, kde bola zavraždená staršia štábsová seržantka MO Helena Milonová, dcéra predsedu MS KSCaS v Čiernej Hore Sebastianu Milonu. Najobširnejšiu správu uverejnili Express Wieciorzy, ktorého dopisovateľ popisuje podrobnosti vraždy.

„Ako sme sa dozvedeli v Oblastnej prokuratúre v Zakopanom, 16-ročná páchateľka M.K. a J.J. po ich zadržaní bezpečnostnými orgánmi podrobne prerozprávali tragickej priebehu tejto noci a priznali sa k vražde.“

M.K. pricestoval do Zakopaného z jedného mestečka neďaleko Varšavy. Tento žiak druhej triedy základnej učňovskej školy v minulosti niekoľkokrát utekal z domu. Dňa 30. júla povedal matke, že sa vydáva na cestu po Poľsku hľadať si prácu. Ten istý deň opustil Varšavu a odcestoval do Zakopaného, kde hned zamieril do hôr.

Vybral sa do Morského oka, kde mienil uskutočniť (hoci na to neboli vôbec pripravený) horolezecký výstup. Neskor sa ostatne vzdal tejto výpravy, a keďže odišiel posledný autobus do Zakopaného, M.K. sa v noci potuloval pri hraniciach s Československom. Tuná ho zadržala pohraničná hliadka WOP, ktorá po zistení chlapcovej neplnoletosti, odvezla ho na Mestské veliteľstvo MO v Zakopanom. Nakoniec sa chlapec ocitol v záchytnom stredisku MO pre deti.

Tam už bol niekoľko dní 16-ročný J.J. Chlapci sa rýchlo zoznámili a ihneď naplánovali útek zo strediska. J.J. tvrdil, že ovláda karate a je schopný premocť dokonca dospelého muža.

Nočnú službu z 1. na 2. augusta mala Helena Milonová. Chlapci preto uznali, že nebude príliš veľkou prekážkou pre uskutočnenie plánu útoku. Skoro ráno M.K. pod zámenkou, že chce ísi na záchod, vyvábil príslušníčku MO zo služobnej miestnosti a spolu s J.J. ju zatahli do spálne. Tam mladiství zločinci beštialne zadusili ženu, ukradli peniaze z jej kabelky, zničili svoje aktá a ušli smerom na Jablonku.

Do akcie stíhania zločincov sa zapojili vojaci pohraničnej stráže, členovia ORMO a obyvateľ Podhalia. Po siedmich hodinach boli M.K. a J.J. zadržaní a o ich ďalšom osude rozhodne Rodinný súd. Chlapcov podrobila psychiatrickému a psychologickému výseleniu a snaď vtedy bude možno odpovedať na otázku — čo spôsobilo, že v tak mladom veku boli schopní spáchat taký zločin.

Helenu Milonovú posmrtnne vyznamenali Gavalierskym krížom Radu obrodenia Poľska, ktorý jej udelaťa Štátne rada a Zlatým odznakom Janka Krasického, ktorý jej udelil Ústredný výbor ZSPM (bol a dlhoročnou aktívistkou tohto Zväzu).

NOVÁ BELA

Rodina krajanana Petra Saburu z Novej Belej patrí k mimoriadnym rodinám. Peter Sabura sa narodil v roku 1909 a v roku 1933 sa oženil s Rozáliou Prelichovou. Spolu vychovali 10 detí: najstarší syn Jozef býva v Československu od r. 1947, je majstrom v zlievareni vo Svite. Stanislav pracuje už vyše 20 rokov v POM v Novom Targu a tento rok dostal diplom za vzornú prácu. Karol býva v novovybudovanom dome a pracuje na rodinnom gázodostve — vždy sa snaží vzorne plniť povinnosti voči štátu. Ján je baníkom na Sliezsku. Dcera Mária Kušmierzová býva na severe Poľska v Bielawie, Žofia Horodyńska pracuje už 18 rokov v laboratóriu závodu Pollena-Uroda vo Varšave a od roku 1974 je úsekou dôverníckou stranickou organizáciu. Helena Koloušeková sa vystaňovala do iného vojvodstva a najmladší syn Peter pracuje ako strojvodca vo Węgierskej Górké. Všetky deti odišli do sveta len jeden syn ostal doma a pomáha rodičom.

V roku 1948, keď vznikla naša krajská organizácia, kr. Rozália Saburová bola zvolená za podpredsedkyňu miestnej skupiny. Krajan Peter Sabura, tak ako pred tridsiatimi rokmi, je aktívny členom našej Spoločnosti a od roku 1975 zastáva funkciu predsedu revíznej komisie MS KSCaS. Zároveň je predsedom výboru obecnej kontroly pre obchodné družstvo a to od roku 1969. V rokoch 1955—1961 bol vedúcim obchodu GS v Novej Belej a v rokoch 1961—1970 pracoval v Obuvníckom kombináte v Novom Targu. Predtým, do roku 1955 pracoval v Stavebných závodech v Novom Targu — dnes je už na zaslúženom dôchodku.

Rodine Saburovcov želáme veľa úspechov v ďalšom živote a spoločenskej práci.

FRANTIŠEK NOVOBELSKÝ

MALÁ LIPNICA

Nás čitateľ z Malej Lipnice sa obrátil na nás so stažnosťou na nenáležitú prácu textilného obchodu vo Velkej Lipnici (Život č. 6/79, str. 10). Išlo v nej o i. o. vyskytuje sa prípady vypredaja atraktívnejších druhov tovarov za zavretými dverami známym, resp. pribuzným. V tejto veci obrátili sme sa o vysvetlenie na správu Gminného družstva Roľnícka svojpomoc v Jablonke, ktorá v odpovedi nám o.i. píše:

W odpowiedzi na Wasze pismo z dnia 16.06.79, L.dz. 152a/79 dotyczące założenia Obywatela z Lipnicy Malej na niewłaściwą formę obsługi w sklepie tekstylnym nr. 28 w Lipnicy Wielkiej Zarząd Gminnej Spółdzielnii w Jabłonce uprzejmie informuje, że do chwili obecnej do tutejszego Zarządu nie wpłynęła żadna skarga na złą pracę w/w sklepu. Kontrola wewnętrzna Spółdzielnii nie potwierdziła również opisanych w zał. nr. 1 faktów. Nie mniej jednak Kierownictwo GS przeprowadziło z kierownikiem sklepu nr. 28 rozmowę zobowiązując ją do bezwzględnego przestrzegania dyscypliny pracy, jak również rzetelnej obsługi Obywateli zgodnie z zasadami „Regulaminu pracy sklepu“. Nadmieniamy, że na czas dostaw towarowych, które odbywają się 2 razy w miesiącu, sklep jest istotnie zamknięty z uwagi na 1-osobową obsługę.

Zavretie obchodu počas dodávok tovarov by bolo plne pochopitelne nie len v prípade jednočlennej, ale dokonca aj viacčlennej obsluhy. Jednako musíme poznamenať, že v súčasnosti čitateľa sa zreteľne hovorí o zavretí obchodu po skončení príjmu tovarov, keďže práve malo miesto spomínané úchytky. Dúfame však, že sa už k tejto téme nebudeme musieť vracať a že obsluha obchodu bude fungovať k všeobecnej spokojnosti všetkých obyvateľov Malej Lipnice.

REDAKCIA

NAŠI

ODBOJÁRI

ANDREJ VOJTAS

Narodil sa 5. septembra 1921 v Jurgove na Spiši, syn Jakuba a Márie, povolaním rolník, býva podnes v rodnej obci č. d. 141. Ako mnoho iných krajanov zo Spiša a Oravy sa aj kr. Andrej Vojtas v rokoch nacistickej poroby zúčastnil protifašistického odboja v Slovenskom národnom povstani. Keď dostal povolávací listok, musel nastúpiť povinnú vojenskú službu v slovenskej armáde ako radový voják. Po vypuknutí SNP sa jeho jednotka dostala do centra povstaleckého územia a kr. A. Vojtas bol zadelený do sanitného oddielu, ktorý mal za úlohu prepravu ranených z bojovej línie do bezpečia. Zdravotná kóta na nachádzala severne od Zvolena na Sliači, kde bola zriadená polná nemocnica. Pôsobil v oblasti letiska Tri Duby, odkiaľ potom ranených prepravovali lietadlom do Sovietskeho zväzu. Ako sanitár sa Andrej Vojtas ocitol neraz v prvej linii boja. Neskor, pod náporom nacistických vojsk útočiacich zo všetkých strán, prešiel so svojou jednotkou do Banskej Bystrice, kde sa zúčastnil na prípravách k obrane mesta. Keď nepriateľ dobyl Banskú Bystricu, stihol sa stiahnuť s nevelkým oddielom povstalecov do lesov smerom na Poniky a odtiaľ sa v malých skupinách buď jednotlivco predierali do Nízkych Tatier. Stadial, po dvojmesačných útrapách v horách, vysilený a s podlomeným zdravím sa kr. Vojtas došiel domov, kde sa dočkal oslobodenia vojskami I. ukrajinského frontu. Andrej Vojtas je dlhoročným členom a aktivistom našej Spoločnosti, spoluzakladateľom miestnej skupiny KSCaS v Jurgove, ktorá vznikla v r. 1947.

SEBASTIÁN MILON

Narodil sa 26. augusta 1910 v Čiernej Hore na Spiši, syn Kazimíra a Márie, povolaním rolník, býva v rodnej obci č. d. 11. V roku 1939, v dobe stúpajúceho hitlerovského ohrozenia, bol kr. Milon zmobilizovaný do poľskej armády. Keď 1. septembra hitlerovské hordy napadli na Poľsko a začala sa druhá svetová vojna, zúčastnil sa so svojou jednotkou septembrovej kampane a obranných bojov na úseku Krościenko — Sanok. Po porážke poľskej armády a obsadení Poľska nemeckým okupantom sa vrátil domov na Spiš. Jeho ďalší osud sa spája s protifašistickým odbojom na Slovensku. Keď dostal povolávací listok, nastúpil vojenskú službu v slovenskej armáde v Dolnom Kubíne, kde ho zadal do I. pluku. Získal hodnosť desiatnika. Po vypuknutí Slovenského národného povstania sa jeho jednotka pridal k povstalcom a zasiahol do bojov na viacerých miestach. Jej bojová cesta viedla cez Oravský Podzámok na juh do Ružomberka, potom cez Biely Potok, Liptovskú Osadu a Korytnicu do Starých Hôr. Keď nacistické vojská obsadili Banskú Bystricu, stiahla sa do hôr a postupovala smerom na Prašivú. Malá veľké straty. Neskor, po jej rozpustení, sa kr. Milon ocitol pod Ďumbierom, kde sa 30. októbra 1944 odohrala veľká bitka partizánov s nemeckými jednotkami. Odtiaľ sa dostal do oblasti Vysokých Tatier a potom na Spiš, kde sa dočkal oslobodenia Sovietskou armádou. Krajan Sébastien Milon patria k obetavým aktivistom našej Spoločnosti, spoluzakladateľom Miestnej skupiny v Čiernej Hore, utvorennej v r. 1949, jej dlhoročným predsedom a členom UV KSCaS.

NOVOZVOLENÉ VÝBORY MS KSČaS

PREDOŠLÉ ZOZNAMY VÝBOROV MS SME UVEREJNILI V Č. 4/78, 2/79 A 5/79

V CHYŽNOM

Andrej Fula — predseda, č.d. 171
Ján Červeň — podpredseda, č.d. 83
Ján Capek — tajomník, č.d. 147
Ján Kulašiak — pokladník, č.d. 172
Štefan Jurčák — člen, č.d. 266

REVÍZNA KOMISIA

Lešek Klima — predseda, č.d. 284
Mária Sobčáková — tajomníčka, č.d. 287
Anna Tisončíková — členka, č.d.

DELEGÁTI NA ZJAZD

Ján Capek, č.d. 147
Andrej Fula, č.d. 171

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Ján Capek, č.d. 147
Karol Fula, č.d. 171

V PRIVAROVKE

Anton Šprka — predseda, č.d. 650
Ján Kucek — tajomník, č.d. 611
Florian Kramar — pokladník, č.d.
Eduard Jasiura — člen, č.d. 622

REVÍZNA KOMISIA

Alojz Skočík — predseda, č.d.
Eugen Bandyk — tajomník, č.d. 628
Andrej Kucek — člen, č.d. 612

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Andrej Kucek, č.d. 612
Vendelin Stercula, č.d.

V ČIERNEJ HORE

SEBASTIÁN MLYNARČÍK — pred-
seda, č.d. 89
ANDREJ VÁCLAV — podpredseda,
č.d. 92
JOZEF PAVLÍK — tajomník, č.d. 72
JOZEF VÁCLAV — pokladník, č.d.
112
ANDREJ SARNA — člen, č.d. 88
ANDREJ MIŠKOVIČ — člen, č.d. 143
JÁN BUDZ — člen, č.d. 97

REVÍZNA KOMISIA

JÁN SARNA — predseda, č.d. 180
JÁN HORNIK — tajomník, č.d. 200
JÁN VÁCLAV — člen, č.d. 105

DELEGÁTI NA VI. ZJAZD KSČaS

JÁN BUDZ č.d. 97
JÁN SARNA č.d. 180

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

JOZEF PAVLÍK č.d. 72
JÁN KOŠUT č.d. 99

V DURŠTÍNE

Alojz Kubušek — predseda, č.d. 34
František Griguš — podpredseda, č.d.
53
Andrej Horník — tajomník, č.d. 51
Jozef Bigos — pokladník, č.d. 57
Mária Bigosová — členka

DELEGÁT NA ZJAZD

Alojz Kubušek, č.d. 34

DOPISOVATEL ŽIVOTA

Andrej Horník, č.d. 51

VO FALŠTÍNE

Jozef Nálepka — predseda, č.d. 12
Andrej Horník — podpredseda, č.d.
44

Jozef Jasiontek — tajomník, č.d. 19
Jozef Čajka — pokladník, č.d. 29
Jakub Horníčák — člen, č.d. 9
Andrej Klimčák — člen, č.d. 14
Jozef Milaniak — člen, č.d. 22

REVÍZNA KOMISIA:

Mária Horníčáková — predsedkyňa,
č.d. 9
Margita Vidová — tajomníčka, č.d. 42
Ján Klimčák — člen, č.d. 33

DELEGÁTI NA ZJAZD:

Andrej Horníčák, č.d. 44
Andrej Klimčák, č.d. 14

DOPISOVATELIA ŽIVOTA:

Andrej Horníčák, č.d. 44
Štefan Dudas, č.d. 5

V JURGOVE

Ján Vojtas — predseda, č.d. 195
Andrej Gomboš — podpredseda, č.d.
189
Anna Bigosová — tajomníčka, č.d. 208
Jozef Vojtas — pokladník, č.d. 54
Sebastian Bigos — člen, č.d. 88
Mária Gombošová — členka, č.d. 49
Alojz Chovanec — člen, č.d. 39
Jozef Lačniak — člen, č.d. 66
Anna Mačičáková — členka, č.d. 26
Andrej Vojtas — člen, č.d. 218
Jozef Vojtas — člen, č.d. 46

REVÍZNA KOMISIA:

Alojz Šoltýs — predseda, č.d. 141
František Bigos — člen, č.d. 208
Helena Čonglová — členka, č.d. 136

DELEGÁTI NA ZJAZD

Andrej Gomboš, č.d. 189
Alojz Chovanec, č.d. 89
Anna Mačičáková, č.d. 26
Ján Vojtas, č.d. 195

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Mária Gombošová, č.d. 49
Anna Mačičáková, č.d. 26
Andrej Vojtas, č.d. 218

V KACVÍNE

František Šiškovič — predseda, č. 214
Mária Maršílková — podpredsedkyňa,
č. 130
Ján Magera — podpredseda, č. 67
Jozef Galovič — tajomník, č. 220
Ján Kubasek — pokladník, č. 7
Ján Blachut — člen, č. 50
Ján Handzelek — člen, č. 161
František Molitoris — člen, č. 21
Ján Molitoris — člen, č. 240
Jozef Špernoga — člen, č. 150
Ján Venit — člen, č. 42

REVÍZNA KOMISIA

Michal Juras — predseda, č. 74
Jakub Bednarčík — tajomník, č. 110
Ján Gecašek — člen, č. 139

DELEGÁTI NA ZJAZD

Adam Chalupec,
Jozef Galovič, č. 220
Ján Kubasek, č. 7
Ján Molitoris, č. 240
František Šiškovič, č. 214

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Jozef Galovič, č. 220
Jozef Špernoga, č. 150

V KREMPACHOCH

František Kovalčík — predseda, č.d. 70
Valent Krištofek — prvý podpredseda,
č.d. 64

Ján Petrášek — druhý podpredseda,
č.d. 17
Ján Lukáš — tajomník, č.d. 135

František Paciga — pokladník, č.d. 75

Valent Brizek — člen, č.d. 113

Anna Kalatová — členka, č.d. 7

Jozef Kapolka — člen, č.d. 150

Mária Lukášová — členka, č.d. 31

Silvester Moš — člen, č.d. 148

František Paciga — člen, č.d. 1

Jozef Petrášek — člen, č.d. 148/a

Zofia Švecová — členka, č.d. 47

DELEGÁTI NA ZJAZD

Jozef Kapolka, č.d. 150

František Kovalčík, č.d. 70

Alžbeta Klukošovská, č.d. 184

Ján Lukáš, č.d. 135

Mária Lukášová, č.d. 31

Silvester Moš, č.d. 148

František Paciga, č.d. 1

Ján Petrášek, č.d. 17

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Alžbeta Klukošovská, č.d. 184

František Paciga, č.d. 1

František Paciga, č.d. 75

V LAPŠANKE

Pavol Ziembu — predseda, č.d. 12

Ludvík Šoltýs — podpredseda, č.d. 9/a

Helena Šoltýsová — tajomníčka, č.d. 18

František Šoltýs — pokladník, č.d. 10

Štefan Mondel — člen, č.d. 15

Dominik Šoltýs — člen, č.d. 2

Vladislav Šoltýs — člen, č.d. 20

REVÍZNA KOMISIA

František Šoltýs — predseda, č.d. 18

Dominik Šoltýs — člen, č.d. 12

František Šoltýs — člen, č.d. 9

DELEGÁT NA ZJAZD

Ludvík Šoltýs, č.d. 9/a

DOPISOVATEĽKY ŽIVOTA

Helena Šoltýsová, č.d. 18

Mária Šoltýsová, č.d. 12

V NEDECI

Michal Kužel — predseda, č.d. 154

Jozef Gronský — podpredseda, č.d. 144

Jozef Chmiel — tajomník, č.d. 169

Andrej Svetný — pokladník, č.d. 158

Zofia Bogačíková — členka, č.d. 41

Margita Gronská — členka, č.d. 2

Jozef Ivončák — člen, č.d. 317

Andrej Milaniak — člen, č.d. 225

Michal Neupauer — člen, č.d. 226

František Piontek — člen, č.d. 253

František Pojedinec — člen, č.d. 207

Ján Sevčík — člen, č.d. 246

Mária Vojčíková — členka, č.d. 36

REVÍZNA KOMISIA

Jozef Stronček — predseda, č.d. 7

Vendelin Krempaský — člen, č.d. 40

Valent Pojedinec — člen, č.d. 180

DELEGÁTI NA ZJAZD

Zofia Bogačíková č.d. 41

Jozef Gronský č.d. 144

Michal Kužel č.d. 154

František Pojedinec č.d. 207

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

František Piontek č.d. 253

František Pojedinec č.d. 207

V NIŽNÝCH LAPŠOCH

Jozef Kravontka — predseda, č.d. 91

Jozef Klak — podpredseda, č.d. 206

Jozef Šprka — tajomník, č.d. 174

František Kaňuch — pokladník, č.d. 194

Pavol Butas — člen, č.d. 5

Júlia Glodová — členka, č.d. 27

Stanislav Haber — člen, č.d. 24

Ján Karkoška — člen, č.d. 156

Jozef Kravontka, člen, č.d. 214

BURINA JE ŠKODLIVÁ

To vie každý rolník. Vôlakedy vyrávali z polia pýr všetkými prístupnými, ale primitívnymi prostriedkami. Ešte v našich časoch sa ručne čisti poľia zo škodlivej buriny. Uvedomovanie si jej škodlivosti bolo a je na vidieku všeobecné. Preto sa zdalo, že veľké množstvo chemických prostriedkov vyriešilo problém. Zo začiatku sice nedôverčivo a neskôr s plnou dôverou rolníci používali herbicídy. Videli v týchto prostriedkoch účinnejho nepratiela všetkej buriny, ktorá tak útočí na naše polia a nepriamo aj na rolníkov, ktorí zaznamenávali pokles úrody spôsobený práve množstvom buriny v polnohospodárskych kultúrach. Je isté, že veda urobila veľa pre ničenie buriny, ale zároveň musíme poukázať na nesporý fakt, že chemické prostriedky nie sú v stave vyhľadať boj s burinou bez používania patričnej agrotechniky v procese polnohospodárskej produkcie.

Skôr ako napišeme niekoľko slov o tejto téme, hodno pripomenúť aké straty spôsobuje burina. Je to ostatne celosvetový problém. Tieto straty dosahujú v Spojených štátach od 8 do 24 percent, v Sovietskom zväze 20 až 40 percent,

vo Veľkej Británii 6 až 50 percent a v Indii 30 až 100 percent. Naše odhadu sa mi zdajú byť optimistické, totiž tvrdíme, že burina ničí 10 až 15 percent úrody a len v ozimnej pšenici a repke dosahuje 30 až 40 percent. Na tomto mieste treba poznamenať, že burina znižuje nielen kvantitu, ale aj kvalitu úrody. Je všemocná. Hodno vedieť, že na hektáre repky môže množstvo buriny dosiahnuť až 800 mil. kusov.

Z toho vyplýva, že vásade, teda aj u nás, je to veľký problém, ktorý sa nesmie podceňovať, keďže má vplyv na naše zásoby potravín. Spomenuli sme, že rozehodujúci vplyv na boj s burinou má podľa najnovších výskumov používanie správnej agrotechniky. Predovšetkým správne hnojenie, termín siatia a plytkej orby i druh predkultúry, pôdne podmienky a najmä kyslosť pôdy, ako aj počasie, na ktoré nemáme vplyv. Podrobne rady v tejto oblasti malá v širšej miere ako doteraz poskytovať gminná polnohospodárska služba a prihliadať na miestne pôdne podmienky a druh pestovaných rastlín. Iba vtedy možno hovoriť o používaní herbicídov, ich druhu, dávkach, terminoch siatia a kvalite uskutočňovaných zá-

krov. Musíme si uvedomovať, že je to dodatočný úkon v boji s burinou.

Náš polnohospodársky kalendár, ktorý uverejňujeme na tejto stránke, tak tiež poukazuje na význam agrotechnických a chemických prác, ktoré prinášajú výsledky v boji s burinou. Odporúčame, aby ste si všimli tieto rady. Môžete dosiahnuť výsledky vo zvýšení úrody priemerne o 2,5 až 800 mil. kusov na každý hektár. Aspoň takto vyplýva z vedeckých výskumov a v prepočítaní na peniaze prinášajú dodatočné zisky pre rolníkov, ktoré dosahujú 2,5 tis. zlých z každého hektára. Treba poznamenať, že racionálny boj s burinou si vyžaduje, aby sme dôkladne poznali stav buriny na jednotlivých poliach. Vtedy si možno zvoliť najvhodnejšiu taktiku a prostriedky pre boj s burinou.

Téma, o ktorej pišeme, nie je nová. Ale práve tento rok sa burina mimořiadne rozplienila. Keďže vieme, že to neboli najlepší rok pre polnohospodárstvo a najmä pre obiliny, problém sa stáva mimoriadne pálivý. Totiž každé zvýšenie úrody je dôležité tak pre rolníka, ako aj pre našu potravinársku bilanciu.

M.B.

ZAJÍMAVOSTI

OPATRNÉ S CHEMIÍ. Kromě přírodních přísad přidávaných do potravin při průmyslovém zpracování se stále všeobecněji používají nejrůznější chemické prostředky, z nichž některé ohrožují naše zdraví. Dvě světové organizace, WHO (pro zdravotní otázky) a FAO (pro otázky výživy a zemědělství), které tuto skutečnost uznaly za důležitý problém, povolaly výbor expertů zabývající se působením těchto případů na lidské zdraví. Podle posudku expertů je celá otázka natolik složitá, že je zapotřebí mnohaleté výzkumné práce a celé řady podrobnějších údajů. Ale již dnes lze říci, že moderní potravinářský průmysl příliš lehkomyслně a bez předběžného prozkoumání působení na zdraví nejrůznějších chemických prostředků, v přemíře je používá při zpracovávání a konzervování potravin.

Nejstarším způsobem konzervování masa a ryb je uzení. Dosud většinou našemu zdraví neškodilo. V poslední době však vědci zjistili, že užívá-li se k uzení dřeva napuštěného silnými chemickými prostředky, může dým a maso jím uzené vyvolat onemocnění, dokonce i rakovinu. Experti rozhodně varují před používáním takového dřeva k uzení a to i domácím způsobem.

ŘÍJEN 79

Počasí — činitel, ktorý vždy rozhoduje v zemědělství o sklizni, ani letos zemědělství nepreje. Bylo nutno vynakládať víc práce a plne mobilizovať celé zázemí, sloužiť zemědělství. Všichni pamatujueme na ostrou zimu a opožděné, studené, pak zase príliš teplé a suché jaro. Muselo se zaorat 260 ha ozimú a 40% řepky olejných, tedy plodin, majúcich pro potravinářský průmysl veľký význam. Bylo nutno priblížiť zvěstí osevní plochu pro jarnej obilí a vypořádať se s následky jarní povodne, ktorá ze značných ploch zemědělské pôdy učinila jezera, a dále se ztráta mi, způsobenými dlouhým suchem, hlavně na jalovějších pôdach. Proměnlivé počasí, jak v kaleidoskopu, se udržuje a vegetaci rostlin neprosipivá. Tlakové výše a níže, slunce, zima, dešť a bouřky se střídaly celé léto.

Nejenom u nás počítáme ztráty v zemědělství. Ve Francii v zimě vymrzlo

zhruba 300 tisíc hektáru pšenice a ječmene, což se rovná ztrátě 5 mil. tun obou druhů obilí. V Anglicku a NSR činí ztráty u obilí približne milión tun. Méně než jiná leta sklidili rolníci v Belgii, Holandsku, Španielsku, Portugalsku a dalších evropských zemích.

Bohužel, musíme se smíriť s tím, že ačkoliv jsme v současné době obsáhlí obrovské kvantum vědy, podnebí ani počasí neumíme ujařmit ani je přesně předpovídат. Proto je pro naše zemědělství věcí nejdůležitější umět čelit nepřiznivému počasí, snižovat ztráty na státních statcích, v zemědělských dřužstvech i individuálních hospodářstvích. V bitvě o chléb nutno využít toho množství prostředků a strojů, které má zemědělství, ve značném stupni již zmodernizované, se širokým technickým zázemím, chemiemi, dopravou atd. Za účelem plného využití tétoho prostředků a také zlepšení situace v zemědělství schválilo XV. červencové plenum ÚV PSDS konkrétní, známá rozhodnutí, vztahující se na řadu možností a prostředků působení. Víme, že dobré obdělávaná půda a úspěšně zvládnuté žně vždy dají vyšší sklizeň

ba i při horším počasi. Připomeňme také, že otázky zemědělství, spjaté s plněním pokynů XV. pléna, byly projednávány na červencovém setkání vedení ÚV strany se stranickými a hospodářskými aktivisty a známe je z televizních zpráv a novinových článků. S předběžnou ocenou výsledků dosažených v našem zemědělství v letošním roce jsme byli seznámeni na ústředních dozírkách v Piotrkowě Trybunalském.

Bude v říjnu stejně rozmarné počasí nebo přijde pravé babí léto, když jsme normální vlastně ani neměli? Předpověď je velkou neznámostí. V minulém roce tlakové výše, hlavně nad jižními Karpatami, způsobily, že se skoro dvě dekády udržovalo slunečné a teplé počasí od Tater až k Baltu. V Tatrách se rekrenti opalovali, ve Slubickém teploměru ukazovalo 25°C, v Jelení Hoře 24, ve Starém Sazci 33, ve Varšavě 21 stupňů. V mnoha zahrádkách v Ciechanowském vojvodství rozkvety podruhé jabloně a maliny a na Radomsku jahody. Krásný zlatý podzim se však neudržel do babího léta svatomartinského (24.X.), které čini i

třetí dekádu října slunečnou. Bylo zima a pršelo.

Říjen obvykle bývá měsícem klidným a lidové pranostiky říkají: říjen a březen jsou si rovný; od Gala (16.X.) chvíle nestálá; když v polou října přivává, rok příští dobrý bejvává; když se v říjnu ohřejeme ani v lednu nezmrzne; padá-li listí nerado se stromů, krutá zima brzy nastane; odletá-li pozdě tažné ptactvo, před vánocemi zimy nebude; na Simona a Judy (28.X.) zima je všudy nebo na Simona a Judy na polích mrzou hrudy; po bílém říjnu zelený únor.

Nutno ještě uvést, že babí léto přiznivě působí na naše zdraví i náladu. Ale podzimní slotty nabádají k opatrnosti: přihlašují se nemoce dýchacích cest, revmatické bolesti, neurózy, nemoce žlučníku a jater. Také vředové choroby žaludku a dvanácterníku dávají o sobě znát v podzimním chladu a nejvíce případů spály u dětí se vyskytuje právě v říjnu a listopadu. Bylo také zjištěno, že od října do března stoupá krevní tlak. A tak se již ve starých rádcích doporučovalo dbát na podzim o zdraví.

Miša

Z KALENDÁRA NA — NOVEMBER — LISTOPAD

Všetky neobsiaté polia by sa malo pred zimou zaorat a ponechať vo veľkých skyvách do jari. Ne malo by sa orať, keďže je pôda príliš mokrá. Vytvára sa vtedy totiž vrstva tvrdnej zeme na úrovni brázdy, čo vo veľkej miere znižuje úrodnosť polí.

Pred orbou by sa malo vysievať fosforové a dráselné hnojivá. Keď ich na jeseň zaorime, lepšie sa rozmiestnia a zmiešajú s pôdou. Prosipeva to hlbšiemu korenieniu rastlín.

Nezabúdajme, že same minerálne hnojivá neuspokoja požiadavky rastlín. Nevyhnutné sú aj organické hnojivá, ktoré sa má používať prinajmenšom každé štyri roky. Za hnojenie maštalného hnoja sú povdáčne všetky rastliny. Keďže maštalného hnoja je spravidla málo, hnojíme ním predovšetkým tie rastliny, ktoré ho najlepšie využívajú. Sú to: cukrová a kŕmna repa, zemiaky, kapusta, kukurica, repa a v druhom poradí olejnaté rastliny a strukoviny.

Na lúkach a pastvinách končíme pestovacie práce — konzervujeme kanály a melioračné prieusty.

Kým nenastanú mrazy, sadíme ovocné stromky. Okolo zasadeneho stromčeka kladieme maštaliny hnoja. Pod maštalným hnojom sa udržuje vlhko a okrem toho sa stromky lepšie prijímať. Jablone chránime pred zajacmi (obviažeme slamou alebo zakladame zvláštne opasky z umelej hmoty, ktoré možno kúpiť v semenárskych obchodoch), marhule a broskyne zakrývame slamou, aby sme ich chránilí pred mrazmi.

Môžeme vysiať mrkvu a petržlen a ľahko prikryť maštalným hnojom s väčším obsahom slamy.

V kŕmení zvierat najmä kráv s vysokou dojostou má podstatný význam zaistenie všetkých

nevýhnutných krmovinových zložiek. Ide o bielkoviny, uhlovodany, tuky, minerálne zložky, vitamíny a mikroelementy. Dokonca veľmi bohaté, ale jednostranné kŕmenie má záporný vplyv na zdravie zvierat a ich produktivitu.

Ku krmivám, ktoré dávame dojniciam, musia patriť štvartné jaderné krmivá, dobré lúčne seno a vitamínové a minerálne miešanky.

Dobytoku treba zaistíť pobyt na čerstvom vzduchu. Keď už nechodi na pastviny musíme ho vydávať na výbeh, na dvor atď. Stály pobyt zvierat v uzavretých miestnostiach má škodlivý vplyv na zažívacie ústrojenstvo, krvný obech a vôbec na celý organizmus zvierat.

Nesmierne veľký význam pre zvieratá má čistá a pred zimou vybielená miestnosť s patričnou teplotou.

Dôležitou vecou je vhodné stelivo. Vieme, že najlepším stelivom je slama. Ale tento rok — keď sú fažnosti s krmovinami a je menej slamy — treba ju vo väčšej miere určiť na krmivo. Slama je predsa dobrým krmivom, najmä po určitej príprave (o spôsoboch pripravovania slamy na krmivo napíšeme v budúcom čísle).

Sú aj iné materiály, ktoré môžu zvieratám zaistíť zdravé a pohodlné miesto na ležanie a na druhej strane splniť ďalšiu podmienku — zadržiavať močovku a výkaly, ktoré potom možno pohodlnejšie vyvážať na pole alebo na hnojisko. Na stelivo môžeme používať aj rašelinu, piliny, ihličie, mach, listie z listnatých stromov, ako aj hrachovú a bôbikovú slamu.

Dobré je stelivo z rašeliny — účinne pohlcuje amoniak a obsahuje málo bacilov. Ale špiní zvieratá, preto ju neodporúčame pre ovce. Dáva tiež

málo maštalného hnoja. Preto samu rašelinu ako stelivo sa používa zriedkavo. Oveľa lepšie je pridať ju k slame — asi na dve váhové časti slamy jednu časť rašeliny.

Kedže priemyselnú rašelinu ťažko dostat, vyplatí sa — tam kde je to možné — připravit ju domácim spôsobom. Rašelinu vyorieme na jeseň, v zime ju necháme presušiť sa a na jar, keď vyschne, zvážame ju na gazdovstvo.

Ako stelivo možno používať aj piliny. Viažu čpavok lepšie ako slamu, ale na druhej strane sa pomaly rozkladajú a výkaly sa s nimi zlie miešajú.

Zo všeobecných poznámok o stelive hodno povedať, že sú veľké rozdiely v obsahu dusíka, fosforu a draslika medzi jednotlivými materiálmi používanými na stelivo. Napríklad rašelinu, listie a ihličie je bohaté na dusík, ale má nedostatok draslika a fosforu. Obilná slama obsahuje veľa fosforu a draslika, ale málo dusíka. Najbohatšia na živiny je slama z vikovcových rastlín.

Kedž zvieratám dávame vodnaté krmivá, množstvo steliva musí byť väčšie ako pri suchom krmivu. Keď sa maštalný hnoj skladuje v hlbokých jamách pod zvieratmi, spotreba steliva je oveľa väčšia, ako v plytkých jamach. Nadmerne množstvo steliva v plytkej jame zvyšuje náklady spojené s vyvádzaním maštalného hnoja a znížuje jeho hnojivovú hodnotu (pomaly sa rozkladá a môže vysušiť ľahkú pôdu).

V moderných maštaliah sa obmedzuje buď vôbec nepoužíva stelivo.

S.D.

TAKÝ JE ŽIVOT...

V jednej oblasti Javy miestne orgány vydali nariadenie, podľa ktorého muži musia pred ženou priniesť 25 potkanov zabitych pomocou jedu alebo iných prostriedkov. Bez toho k svadbe nedôjde. Dôvodom pre toto rozhodnutie je pliaga potkanov, ktoré robia veľké škody na ryžových poliach.

V malom mestečku neďaleko Zúrichu sa rozvedol istý manželský páru. Nebolo by to prekvapujúce, keby nie delba majetku. Bývali manželia podeliili všetko presne na polovicu. Bývalý manžel o. i. úplne rozobral... polovicu domu, v druhej časti ostala jeho bývalá manželka. Snímka smiešne vyzerajúcej polovičky naďalej obývaného domu bola uverejnená skoro v celej európskej tlači.

KULISY VEDY: študentka jednej americkej univerzity sa zaoberala meraním... „zadkov“ a šírky bedier svojich kollegín. Dospelá k „senzačnému“ záveru, že šírka zadnej časti tela u dievčat úzko súvisí s učebným prospechom. Čím masívnejšie boli kolegyne na tomto mieste, tým lepšie mali vysvedčenie.

Z AMOROVEJ LÚCKY

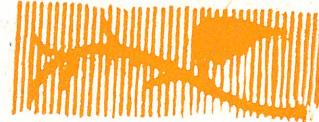
Dobrý manžel je ten, ktorý si pamäta dátum narodenia ženy, ale zabudol jej vek. (vl.)

ŘEČENO — PŘEČTENO

„Vášeň čini člověka velmi smělym. Láska však vždy provází nesmělost.“

Americký farmář hovoří se synem:

— Ty, Tome, v okolí jsou pro tebe dvě vhodné nevěsty.

Mary s nejnovějším mercedesem a Jean s třiceti kusy hořečného dobytku. Kterou bys rádši?

— Jean s hořečním, otče.

— Správně synu, nic jiného jsem neočekával. Není nad nás farmářský stav!

— Ano otče. Až se s Jean vezmeme, můžeme dobytek prodat a koupit si dva nové mercedesy.

Mladým dievčatám odporúčame tento klasický pulóver pánskeho strihu z hrubej vlny, pomerne dlhý. Pletená čiapka a šál sú z tej istej vlny. Ak sa rozhodnete pre tento model bude vám celkom iste teplučko.

VIEŠ, ŽE...?

Valné zhromaždenie Organizácie spojených národov vyhlásilo roky 1976—1985 za Dekádu žien. Cieľom tohto širokého, mnichorocného podujatia je snaha zlepšiť a pozdvihnuť postavenie žien v rôznych krajinách na svete — dosiahnuť rovnosť, rozvoj a mier.

V súvislosti s tým vznikol Fond desaťročia, ako aj medzinárodný ústav pre výskum a vzdelávanie v oblasti pod-

porovania žien. Tento ústav má svoje sídlo v Iráne. Zhodnotenie pôsobnosti spojenej s Medzinárodným rokom žien a Dekádom žien sa uskutoční na svetovej konferencii, ktorú sa rozhodli zvolať v roku 1980.

Kto chce schudnúť, mal by si vymaľovať jedáleň na zeleno alebo modro. Testy, ktoré uskutočnili anglickí vedci svedčia o tom, že „studené“ farby majú záporný vplyv na chuť k jedlu. Zasa „teplé“ farby — žltá alebo pomarančová — podporujú chuť a trávenie. Preto aj väčšina anglických reštaurácií je vymaľovaná práve týmito farbami.

HUMOR

Mladý muž ríká snoubencie:

— Bohužel, má drahá, manželství není len nepretržitou řadou príjemností. Až se vezmeme, budeš muset vařiť obedy...

— A ty je budeš muset jisti...

Malá Věruška přijde domů a táže se dědečka:

— Dědo, jak je to možné, že velký mráz se vejde za nehty a malý ne?

Otecko, prečo ješ? — opýtal sa malý syn pri večeri. — Mama povedala, že väčší aj tak nenarastieš.

Do hotela v Glasgow prichádzala postarší muž s mladým dievčaťom:

— Vítame vás, sir — klania sa vrátnik. Pripravili sme už apartmán pre vás a pre vašu slečnu dcéru.

— Robíte si žarty? — hovorí Angličan. — Som príliš starý, aby som mal dcéru v tomto veku. To je moja manželka!

Veterinár s manželkou prechádzajú okolo lúky, na ktorú sa pasú kravy. Pofukuje

silnejší vietor, a tak si veterinár každú chvíľu prichádza klobúk na hlave. Manželku to rozčíli:

— Tiež by si nemusel pozdravovať každého pacienta!

Nedozírným oceánem vedle sebe vytrvale plavou dva ztruskotanci:

— Co myslíš, jak je daleko k nejbližší pevnině? — ptá se jeden.

— Asi dva kilometry.

— To je dobré. Kterým směrem?

— Ke dni.

Moja dcéra je výborná vodička, dobré lyžuje, tančuje, hra na gitaru a výborne mieša koktaily, — hovorí matka uchádzacovi o dcérinu ruku. A čo vy?

— Ja viem prať, hlaďat a dobre variť!

Servus, starý. Čo máš noveho, kde bývaš?

— Nuž, bývam s troma sestrami na vidieku, daleko od mesta.

— Jaj, to musí byť strašne nudné!

— Prečo? Vedť to nie sú moje sestry.

Tento dlhý sveter voľného strihu s guľatým výstrihom a dvoma veľkými vreckami môžete nosiť po celý deň k sukni aj k nohaviciam. Všimnite si vyšívania ozdobu na pravej strane.

DOBRÉ RADY PRE PEKNÝ KRK

Po 25. roku života sa znižuje prirodzená pružnosť kože. Na krku sa začnú tvoriť prvé vráske. Netreba však podliehať panike. Musíme sa začať vás starať o svoj krk.

— Odprevadím ta kúsok cez les.

— Jájájá, kdeže, ty by si si ku mne dovoľoval.

— Ale chod! S tou nošou na chrbe?

— No a čo, napaprčila sa dievka, ved si ju môžem zložiť, ty chytrák.

ne rozpustnými proteínnimi. Krém dodá pokožke pružnosť a elasticitu. Špeciálny krém na krk používame raz alebo dvakrát do týždňa. Nanesieme si tenkú vrstvu krému na krk, na papierový obrúskok na kvapkáme pleťovú vodu bez alkoholu a na 20 minút si ním krk zabalíme.

MASÁŽ

Na krk si nanesieme krém smerom zdola k brade a ušiam a krúživými pohybmi krém zlážka vmasárujeme.

* Masáž robíme takto: pokožku na krku jemne hladíme a poklopávame smerom zhora nahor. Túto masáž opakujeme asi 10 x. Ak používame prvejkrát mastný krém odstráime jeho zvyšky papierovým obrúskom.

* Ak máme miernu dvojitú bradu, hned po masáži krku sa postaráme o tukové van-

kúšky pod bradou. Rovno sa posadíme pred zrkadlo, chrby ruk si položíme pod bradu a poklopávame raz pravou, raz lavou rukou.

* Ak sa vám brada rozšíruje do bokov, prebytočný tuk masárujeme oboma palcami od stredu brady na strany krátkymi láhami. Toto masárovanie pôsobí len vtedy, ak ho budeme robiť pravidelne.

DLHÝ ŠTÍHLÝ KRK — „labutí krk“ je prirodzené ideálne. Ale kto sa ním môže pochváliť? Často sú dlhé krky prvejkrát dlhé alebo prvejkrát chudé. Aby sme prvejkrát dlhé krky skrátili, nášme roláky alebo malé nabierané goliere, ktoré siahajú až do stredu krku. Neoporučame nosiť veľké výstrihy.

SILNÝ KRK — pôsobí prvejkrát svalnatý a predsa pôsobí svalnatá. Diéta a odťučňovacie kúry veľa nepomôžu. Táto chyba krásy sa dá odstrániť vhodným šperkom, napr. dlhou retiazkou alebo primeraným výstrihom. Ne-nosme roláky ani uzavreté goliere.

Preto by sme mali nosiť výstrihy, ktoré ho zoštíhlia. Moderný safarilook so športovými košielovými golierami alebo zmiernené obrovské roláky sú ideálne pre silný krk.

KRÁTKY KRK — sa, žiaľ, nedá predlžiť. Preto robme všetko, aby sa nám netvorila dvojitá brada. Chodíme rovno a zvyknime si na to, že brada a krk musia tvoriť pravý uhol. Spíme na rovnom. Goliere musia opticky predĺžovať a robiť krk štíhlejším. Ideálne sú spicaté výstrihy v tvare V a moderné košielové blúzky s rovným golierom.

ŠIROKÝ KRK — je menej svalnatý ako silný a predsa pôsobí svalnatá. Diéta a odťučňovacie kúry veľa nepomôžu. Táto chyba krásy sa dá odstrániť vhodným šperkom, napr. dlhou retiazkou alebo primeraným výstrihom. Ne-nosme roláky ani uzavreté goliere.

GYMNASTIKA KRKU

Cielavedomou gymnastikou kréne svaly nestrácajú pružnosť a krk sa nedeformuje.

Striedavo si položíme bradu raz na lavé, raz na pravé plece. Týmto cvikom si svaly zachovávajú svoju pružnosť. Ak tento cvik hned nezvládnete, pomôžeme si trochu zdvihnutím plieč. Proti dvojitej brade je veľmi dobrý cvik: hlavu zakloníme čo najviac dozadu a pritom otvoríme ústa tak, ako by sme checeli vysloviť samohlásku u. Potom prekryjeme hornú peru spodnou. Týmto cvikom uvoľňujeme a napíname zároveň svaly na brade a krku.

Pre našu šíju je veľmi dobrý cvik: posadíme sa rovno a uvoľnenú hlavu predkloníme depredu. Tento cvik zopakujeme niekolkokrát a potom krúžime hlavou.

mladým mladším najmladším

ROZHовор

Mama, čo je rosa?
Kvapka vody bosá.

Odkiaľ sa tu vzala?
Z neba priplávala.

Prečo zmizne s dníčkom?
Rozdá vlahu kríčkom.

Príde znenazdania?
Tiško za svitania.

A čo v zime?
Uvidíme, čakaj na zázrak.

Kvapky rosy v zimnom čase
premenia sa v snežný prach.

A stráň bude zavčas rána
hviezdičkami posypaná,

lebo zimná rosička
je ľadová hviezdička.

EVA VRBICKA

TAJEMSTVÍ LVÍ HŘÍVY

Zoologové se dlouho dohadovali o tom, k čemu vlastní slouží lví samci. Profesor Hans Petzsch, expert z Halle v NDR, předkládá originální výklad: „Hřívá má pro lva stejný význam jako pro šermíře ochranná maska na obličeji.“ Všechny šermíře kočkovité používají totiž při střetu se soupeři nebo při obhajování vůdcovské pozice uvnitř společenství spíše prudkých úderů tlap s osvědčenými drápy než ostrých tesáků. Lví hřívá, jak říká zoolog z Halle, má tedy za úkol tyto „štavnaté facky“ zachycovat jako polštář a zneškodňovat je. Mimo to chrání hřívá oči zápasících zvířat.

Hřívá dospělých lvích samců je skutečně zvláštností, přinejmenším u kočkovitých selem; tygr ani leopard, gepard ani jaguár nevykazují tak zřetelně rozdílení pohlaví. A přece si u lva nemůžeme být tak docela jisti, že máme co dělat se samcem, i když má zvíře hřívou. Zjistilo se totiž, že i velmi staré lvice, které se staly neplodnými, získávají tuhá vlasovou nádheru, byť i méně impozantní. Na druhé straně samci po kastraci ztrácejí hřívou a jejich lví řev slábne.

Jednoznačné vysvětlení je i pro to, proč pouze lvi mají hlavu ozdobenou hřívou: lvi pašové mají totíž ochranu zvlášť zapotřebí. Dostávají se do

rvaček o prvenství a do bojů o rivalitu mnohem častěji než např. tygr, který brousí svým revírem většinou sám. Lev žije a loví ve smečce. Proto musí vůdce semecky, chce-li si své vůdcovské postavení proti ctižádostivým samčím soukmenovcům obhájit, dokazovat i prakticky.

Tomuto „fackovacímu nárazníku“ vděčí tedy lev v podstatě za to, že ho člověk pojmenoval králem zvířat, protože mu hřívá — jak to dosvědčují i četní lvi ve znacích — už po mnoho století mimořádně imponovala.

I A R A L T B S A A V T

Názov ktorého mesta môže zložiť z týchto písmenok?

Chi-chi

— Čo sa ti v škole najviac páči, Lubka? — sputuje sa pani učitelka.

— V škole sa mi najviac páči zvonček, prosím.

— Maťko, Maťko, ty na vyučovaní spíš?

— Prosím, pani učitelka, ja spím, len keď mi to mama prikáže.

— Čo myslíš, Ivanka, prečo stojí bocian väčšinou na jednej nohe?

— Lebo keby zdvihol aj druhú, spadol by, prosím.

— Už si si prelistoval celý slabikár, Jurko?

— Ešte nie, pani učitelka, lebo mamička chce, aby som si najprv umyl ruky...

— Aký by si bol, Martin, keby si sa kúpal v Čiernom mori?

— Čierny, prosím.
— Kdežebý! Mokrý!

Inžinieri vymeriaval tráť. Mala ísť práve miestom, kde stála stodola strýca Náca. Požiadali ho, aby im ju otvoril. Tu strýc pri otváraní povie!

— Teraz vám ju ešte otvorím, ale si nemyslite, že ju prídem otvoriť zakaždým, keď pôjde tade vlak.

— Pane, prečo bijete toho chlapca?

— Povedal mi, že som tučniak!
— A vy si myslíte, že potom schudnete?

Cha-cha

Chcete si ? písat'

* Mám 12 rokov. Hrám na harmoniku a zbieram odznaky. Chcem si písat s dievčaťom v mojom veku. Ivan Kuba, 29. augusta č. 17, 902 01 Pezinok, ČSSR.

* Som štrnásťročné dievča. Mám rada modernú hudbu. Zbieram obrázky hercov, spevákov, pohľadnice miest a obrúsky. Editá Kúdelová, Vinohradská 11, 920 01 Hlohovec, ČSSR.

* Mám 14 rokov. Zaujímam sa o modernú hudbu a šport. Miloslav Poruban, ul. 9. mája 474, 913 21 Trenčianska Turána, ČSSR.

* Mám 15 rokov a chcel by som si písat s chlapcom alebo dievčaťom môjho veku. Zaujímam sa o modernú hudbu a rád cestujem. Branislav Čelovský, Gymnázium „Ján Kollár“, I. trieda, 214 70 Báčsky Peterovce, Juhoslovávia.

* Sme tri priateľky, dievčaťky. Zbierame farebné obrúsky, rôzne druhy žuvačiek a známky. Jarmila Hradiská, Lukošíkova 8, 054 01 Levoča, Želmíra Kušnírová, Lukošíkova 13, 054 01 Levoča a Ludmila Štefaňáková, Sídliško Pri prameni, bl. „Sleda“, 054 01 Levoča, ČSSR.

* Mám 15 rokov, rada tančujem a šijem. Zbieram fotografie hercov, spevákov a plagáty. Miroslava Slabá, Kolónia 286, 020 61 Lednické Rovne, ČSSR.

* Som žiačka 9. triedy. Zaujímam sa o modernú hudbu. Zbieram fotografie spevákov a hercov. Slavomír Vajda, 027 53 ZDS Istebné, ČSSR.

* Sme dve priateľky, máme 13 rokov. Zbierame fotografie hercov, spevákov, hokejistov a futbalistov. Viera Gregorová, Lučatín 142, 976 61 Banská Bystrica a Stanislava Vajdová, ul. 1. mája č. 9, 976 13 Slovenská Lúčka, ČSSR.

* Som ôsmačka. Mám rada modernú hudbu a tanec. Mariena Vargová, SNP 146, 076 03 Hráň, okr. Trebišov, ČSSR.

KÚZELNÍCKA ROZPRÁVKA

Kde bolo, tam bolo, bolo jedno koleso. Volo-
lo sa O. Vzalo si kúzelníčku palíčku a začalo
kúzliť. Najprv si ju priložilo zlava hore. Zme-
nilo sa na b. Potom sprava hore. Vzniklo d.
Keď si ju priložilo zlava dolu, vykúzlilo zo se-
ba p. Keď si ju priložilo sprava dolu, pred oča-

mi očareného obecenstva sa zjavilo zvláštne
písmenko q. Na konci programu zakrúžilo palíč-
kou okolo seba a všetko zmizlo. Ostalo len holé
javisko. A tak muselo koleso, ktoré sa volalo
o, túto rozprávku, plnú kúzľa, zakončiť.

JOZEF PAVLOVIČ

Vyčítanka

Bol raz jeden gajdoš,
čo mal grošov za kôš.
Dziny-dziny, bál sa zimy,
zbieran perie do periny.
Napchal peria do vankúša,
už ho zima nepokúša.

JOZEF MORAVČÍK

Prečo teraz rosničky žijú na stromoch

Kedysi žili zelené rosničky vo vode takisto ako ryby. Žili skrátka tak, ako žili staré rosničky pred nimi, tak, ako žili ich staré matere. Keď prišla jar a jemný vetrik ohýbal trstinu, hráli sa a poskakovali po pňoch a spali pod veľkými leknovými listami.

Jedného dňa si však zmysleli, že ich už nebávajú žiť v močiari a že sa cheú rozhliadnuť trochu po svete.

Svoj plán prezáradzajú kačičiam. Kačice však ničako nevedia pochopíť, na čo by to mohlo byť dobré.

— Akože, — prekvapene zvolajú rosničky, — nerozumiete, o čo nám ide? Máme predsa plúca, ktorími dýchame a máme aj štyri nožičky. Chceme vidieť svet, ktorý je na súši. Obyvatelia močiara sú obyčajní hlupáci. Keď sa medzi nich potom vrátime, budeme najmudrejšie a všetci nás iba celý deň budú počúvať.

Po tomto krásnom rozhovore odchádzajú do polí, ktoré sú pre ne neznámostou krajinou.

Kačice ihneď všade rozchýrujú, že už rosničky nechú žiť medzi ostatnými obyvatelmi močiara, ktorých nazvali hlupákm. Všetci su veľmi nahnevaní.

— Rosničkám už nikdy viac nedovoľime vkročiť ani len nohou do nášho močiara, — zvolajú rozhorene.

— Keď sa jedného dňa budú chcieť vrátiť do močiara, vyznieieme ich stádetu, — spievajú si trstiny.

Kačice a slučky, vodné rastliny a vydry im tleskajú na znak svojho súhlasu. Volavky a plameniaky, ktoré majú záby velmi rady (nezáleží im príliš na tom, ci sú šedé, žlté alebo zelené), sa už vopred tešia na to, že zhlnú každú, ktorú po ceste stretnú.

Rosničkám už nikdy viac nedovoľíme vložiť ani len nohou do nášho močiara, — zvolajú rozhorene.

Na tretí deň ich však omrzeli už aj polné trávy, omrzeli ich hmyz a dokonca ešte aj potôčik...

Začína ich stíhať jedno neštastie po druhom. Veľké vtáky napádajú rosničky a jednoducho ich prehlňujú.

Rosničkám, ktoré ešte zostali nažive, sa znova začína cieť po rodnom močiari a po tichých vodných zákuтиach.

Rozhodnú sa teda, že sa tam opäť vrátia.

V močiari však už o nich nechú ani počuť.

— Vráťte sa do svojich polí, — kričí kačica.

— Nechajte nás na pokoji, — hovorí im vydra.

— Choďte spať niekam inam, — somravodné rastliny...

Zelené rosničky sa však nemenia tak ľahko vzdáť. Lenže volavky, slučky a plameniaky sa im vyhŕážajú svojimi dlhými zobákm.

Vtedy rosničky pochyti panika a skryjú sa vo vrbach, rastúcich na okrají močiara a zaliezajú pod zelené listy.

Po nejakom čase si privyknú na svoj nový život na stromoch a do močiara sa už viac nevracajú.

Len čo však prichádza leto, všetky rosničky sa zhromažďujú na spodných konároch a začínajú kŕkať, aby rušíli ostatné zvieratá v spánku.

JEAN OLLIVIER

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA ■

W Monitorze Polskim Nr 19 z dnia 8 sierpnia 1979 roku pod pozycją 114 ukazało się zarządzenie ministra rolnictwa w sprawie cen, warunków i trybu sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych. Dotyczy to nieruchomości wchodzących w skład Państwowego Funduszu Ziemi, a także udziałów państwa w nieruchomościach stanowiących własność. Zarządzenie obejmuje grunty rolne, użytki zielone i grunty leśne. Zainteresuje to wszystkich rolników, którzy chcą nabyc gospodarstwo, lub powiększyć areal

uprawianej ziemi a także tych, którzy dzierżawią część ziemi od państwa. Jest korzystne i upraszcza system sprzedaży.

Zarządzenie dzieli sprzedaży areala na cztery strefy ekonomiczne (wielkomiejską, miejską, wiejską i wiejską oddalone), a nieruchomości na klasy. Od zakwalifikowania zależą ceny nieruchomości. Dla przykładu hektar gruntów ornych w strefie wiejskiej kosztuje w klasie IIIa — 25 tys. złotych a w klasie V — 8,5 tys. złotych, hektar użytków zielonych w strefie wiejskiej w klasie III — 19 tys. złotych, a w klasie VI — 3 tys. złotych. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ustala się w wysokości 50% ceny gruntów ornych w klasie V. Cenę nieużytków, cie-

ków wodnych naturalnych i sztucznych zaliczonych do melioracji wodnych szczegółowych ustala się w wysokości 50% ceny użytków zielonych w klasie VI.

Sprawy związane z transakcjami załatwia naczelnik gminy i bank spółdzielczy. Tam należy domagać się szczegółowych informacji, co można zakupić i na jakich warunkach, które dla konkretnych miejscowości mogą w zakresie ceny odbiegać od wykazanych w tabelach zarówno in plus jak i in minus. Dodajmy że nabywca uiszcza jednorazowo tylko część ceny przy zawarciu umowy sprzedaży. Reszta należności jest spłacana w ratach półrocznych na następujących zasadach. Za nieruchomości stanowiące gospodarstwa rolne 10%

jednorazowo, resztę ceny w okresie do lat 30. Za nabycie nieruchomości na powiększenie gospodarstw rolnych przy wartości do 25 tys. zł — 15% jednorazowo, resztę ceny w okresie do lat 10. Przy cenie przekraczającej 25 tys. złotych — 10% jednorazowo, resztę ceny w okresie do lat 20. Sygnalizujemy, że w razie jednorazowej zapłaty ceny stosuje się bonifikatę sięgającą do 30 procent.

Zarządzenie precyzuje, że pierwszeństwo nabycia nieruchomości przysługuje dzierżawcom, wspólniciecielom, członkom zespołów rolników indywidualnych, oraz posiadaczom specjalistycznych gospodarstw rolnych.

M. BRZOZA

BIEGUNKI NIEZARAŽLIVE PRZYCHÓWKI

Opóźniony biegunki o charakterze zakaźnym wywoływanym przez bakterie spotyka się u cieląt, jagniąt i prosiąt, rzadziej u żrebiąt, biegunkę spowodowaną zapaleniem żołądka i jelit. Przyczyna biegunki jest wtedy przekarmienie oseska, niewłaściwy skład mleka matki. Na skład mleka matki wpływa zawsze rozwój paszy, która jest żywiona. Przy sztucznym kar-

mieniu mlekiem bardzo często powodem biegunki może być nieprzestrzeganie czystości: w resztkach mleka, które kwaśnieje w brudnym naczyniu, wytworzącą się trucizny. Przyczyną biegunki może być też zbyt wcześnie odstawienie oseska od matki, kiedy jeszcze nie przedstawione do nowego żywienia. Niektóre choroby zakaźne matki (pryszczycy, zapalenie wymienia) mogą również przyczynić się do powstawania biegunki. Cieletka i jagnięta często chorują na biegunkę wskutek zjadzenia młodej trawy zmoczonej deszczem lub rosą. Podczas choroby zwierzę przejodzi przez ssać, pojawia się biegunka, przy czym kał jest

cuchnący i zawiera kłaczki ścieżnego i niestrawionego mleka. Jednocześnie osesek opada z sił, oczy ma zapadnięte, sierść nastroszoną oraz przy naciskaniu brzucha zdradza bóle.

Choremu zwierzęciu należy przez 1–2 dni podawać tylko przygotowaną wodę, lub napar z rumianku. Dobrze jest podawać przygotowane mleko z dodatkiem wody wapiennej (1–2 łyżki na 1 litr mleka). Matce i oseskowi należy zmienić paszę. Musi ona być czysta i świeża. Jeśli osesek karmiony jest mlekiem innej samicy, powinno ono być świeże, ciepłe i pochodzić od zdrowej sztuki. Prosięta chore na biegunkę można leczyć przez

podawanie im zakwaszonej serwatk. Serwatkę przygotowuje się z chudego mleka krowiego. Na jedno prosie bierze się 50–100 gramów mleka, zależnie od ciężaru prosiecia (50 gramów mleka odpowiada ilością 3 łyżek stołowych). Do mleka dolewa się 6–12 kropli kwasu mlecznego. Po podgrzaniu i oddaniu serwatkę podaje się ją choremu prosieciu. Tak przygotowana serwata należy podawać świeżo przyrządzaną. Okazało się, że taka serwata jest również doskonalem środkiem chroniącym prosięta przed biegunką, dlatego można ją podawać także sztukom zdrowym.

H. MĄCZKA

KOPROVÁ POLIEVKĀ SO ZEMIAKMI

Rozpočet: 100 g zemiakov, 1/2 dl mlieka, 10 g múky, 50 g tvarohu, sol', kôpor, bobkový list.

Zemiaky očistíme, umyjeme, pokrájame na kocky a uvaríme v osolené vode s bobkovým listom. Tvaroh dobre rozmiestíme s mliekom a múkou, prilejme k zemiakom a povarijme. Nakoniec pridáme posiekany kôpor.

BARANÍ PILAV

Rozpočet: 400 g baranieho mäsa, 60 g masti, 180 g

ryže, 40 g cibule, 40 g paradajok, 30 g tvrdého žltého syra, červená paprika, čierne korenie, zelený pečení, voda.

Na masti zapeníme pokrájanú cibulu, pridáme mäso pokrájané na kocky, červenú papriku, tlčené čierne korenie, sol', podlejeme vodou a dusíme. K polomäkkému mäsu pridáme ryžu sparenú horúcou vodou, všetko zalejeme vodou a prikrytie dusíme do mäkká. Hotové rizoto natačíme do naberačky, vyklepíme, posypeme postrúhaným syrom, ozdobíme zeleným petržlenom a paradajkami pokrájanými na kolieska. Podávame so šálátom alebo uhorkou.

KOZLACÍ PAPRIKÁS

Rozpočet: 1/2 kg kozľata, 40 g masti, 60 g cibule, 40

g hladkej múky, 2 dl kyslej smotany, červená paprika, sol', voda.

Na masti zapeníme postrúhanú cibulu, pridáme červenú papriku, mäso pokrájané na kúsky, posolime, podlejeme vodou a prikrytie dusíme. Mäkké mäso zahustíme zátrepkou z kyslej smotany a múky a ešte povarijme. Podávame s haluškami alebo ryžou.

SÚLANCE Z TVAROHOVÉHO CESTA

Rozpočet: 100 g tvarohu, 10 g suchej žemly, 1 žltok, 1 bielok, citrónová kôra, vanilkový cukor, 5 g masla na formu.

K tvarohu pridáme postrúhaný suchár, trochu soli, vajce a vypracujeme cesto, ktoré rozšírili a asi na hrubku palca. Pokrájame ho na kúsky a robíme šúlance, ktoré zavaríme do

vriacej vody a opatrne vaříme premiešame. Nádobu prikryjeme a keď vyplávajú na vrch, ihneď ich vyberieme. Pomastíme ich čerstvým maslom; keď ich podávame ako műčnik, posypeme ich strúhankou opráženou nasucho a prászkovým cukrom.

TVAROHOVÝ NÁKYP

Rozpočet: 100 g tvarohu, 10 g prászkového cukru, 10 g suchej žemly, 1 žltok, 1 bielok, citrónová kôra, vanilkový cukor, 5 g masla na formu.

Žltok vymiešame s cukrom a tvarohom, pridáme postrúhanú citrónovú kôru a vanilkou, suchú žemlu a tuhý sneh. Všetko dobre premiešame a vo vymiestenej forme dáme piecť do vodného kúpeľa asi na 20 minút.

PSYCHO-ZÁBAVA

JMÉNO VĚŠTÍ

KAREL — většinou má světlé nebo hnědé vlasy, prostřední štíhlou postavu, podlouhlý obličeji se snědou pleťí a modré, zelené nebo černé oči. V dětském věku je to neposedá, později živý, bystrý chlapec, kterého je všechno plno. Má velké štístí, protože ze všech nerovných kousků vždy odnáší zdravou kůži. Je usměvavý, vždy v dobré náladě, přejícený a citlivý. V mládí pozná nedostatek, ale nikdy jiným nezávidí. Je všechno rád, že všechno dobře prospívá. Má hodnou, milující matku a moudrého, avšak přísného otce. Lze říci, že Karel je individualista, s lidmi však dobré vychází, je oblíbený, zvláště u dětí. Kráčí vždy vlastní cestou a nesnáší poroučení, zakázávání ani jakékoli omezování osobní svobody. V každé společnosti se dobré cítí. Trochu romantik — miluje polní kvíčky, touly po krajině, vydrží sedět u vody celé hodiny (většinou zkušený rybář). Výborný tanecník, zbožňuje sport, film a dobré knihy. Má vrozený smysl pro patřičnou míru a nepropadá žádnému návyku. Obléká se nedbale a nezáleží mu na hmotném majetku. Mimo to mu všichni závidí. Bývá úspěšným učitelem, vychovatelem, technikem, lékařem a řidičem a také domácím kutilem, který si se vším poradí. Na ženách mu nezáleží, ale ve společnosti je vždy předmětem jejich zájmu. Líbí se mu ženy moudré, světloušlé a štíhlé. Ženám se mladá a je dobrým manželem a otcem. V zaměstnání je přísným vedoucím, který se doveče postará o podřízené. Jakým pracovník je svědomitý, zdvořilý a schopný.

TADMIR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KED TO POKLADÁ ZA PRESDUDOK NAŠICH BABIEČEK. OSTATNE, VEĎ JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNÍVA:

KOZA — môže mať rozličný význam. Keď vo sna kozu dojíte, môžete očakávať, že vám niekto v rodine onemocnie. Ovšem, nesmiete hned stráčať hlavu, všetko prejdete a vás pribuzný čoskoro vyzdraví. Keď ste videli čierne kozy, ktorých ste boli majitelia — môžete mať fažkosti v práci alebo iné neprijemnosti. Preto si musíte dať veľký pozor na to, čo robíte a hovoríte, aby ste sa nedostali do neprijemnej situácie. Keď ste vo sna boli majitelia bielej kozy — čaká vás štásie, vyrovnaná dobrá náladá a dá sa očakávať aj menší finančný príjem alebo odmena v práci. Horšie je to, keď sa vám snívalo, že ste kozu zabíjali — podla všetkého znamená to totiž, že nepríliš dobré hospodárite a preto sa môžete dostať do finančných fažkostí. Radíme, aby ste si dali dobrý pozor, na čo vydávate peniaze. Keď sa vám snívalo, že ste vlastnili veľké stádo kôz — môžete byť spokojný. Totiž máte pred sebou veľmi dobrú budúcnosť. Je možné, že zmeníte zamestnanie a na novom pracovisku budete viac zarábať a budete aj spokojní s prácou. Vyššie finančné príjmy vám tiež umožnia peknú dovolenkú alebo väčšie investície v domácnosti, ktoré ste už dávno chceli urobiť.

ZIVOT

ZASOPISMO

PÔLEČZNO

ukazuje si

o 15 každego

mesiaca

NEVIETE SI PORADIŤ S RÔZNYMI FAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSŤAMI, KTORE VÁS ROZČUEUUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIJA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH CASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz., František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustin Andrašák (Jablonka), Ján (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Kempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapčík (Mikołów), Ján Kováč (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luściński (Zelów), Lídia Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídla Mundillová (Kucov), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Kempachy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Ružena Urbánová (Gęsiniec), Valérie Wojnarowská (Warszawa), Andrej Vaksman'ský (Tribs), Andrej Vojta (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valérie Wojnarowská; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. polskiego — Ján Spernoga; red. techn. — Magdalena Polakowska; red. graf. — Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Foksala 13, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksala 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57

Adres ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38. tel. 212-92.

Prenumerate na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartałne 3 zł, półrocze 6 zł, rocznie 12 zł. Jednostki gospodarki uspołecznione, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeraty w miejscowościach Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch” w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeraty wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

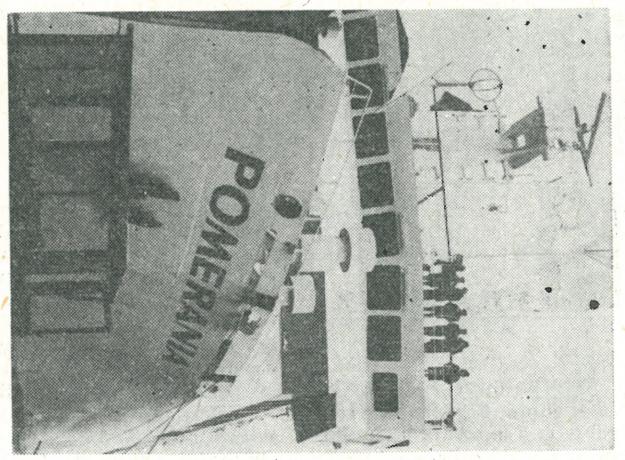
Prenumerate ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmują RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do sklepu 3.VIII.1979 r. Numer podpisano do druku 14.IX.1979.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1080. Nr indeksu 1153-201045. C-122.

POMERANÍ

do Hamletova zámku a Shakespearovy vlasti

meranie než na stále draží benzín. Sofér se cestou rekruji u piva, poslouchají hudbu z diskotékových apparatů, nebo orchester, který zpríjemňuje posezení v restauraci a hraje k tančení ve společenských místnostech lodi.

Pro řidiče jsou rezervovány stoly u dený v nadpisu. Když se trajekt přiblíží k dánskému pobřeží, je dobré vidět starý, tajemný masiv Kronborgu, vypínající se nad Helsingorem.

Cestující-snilek si museje představit Polští baltické plavby Jan Szymański, či ducha Starého krále na cimburí a i éterická postava Ofélie se může kmitat...

Avač realista, jako je např. ředitel Polští baltické plavby Jan Szymański, či neby na této trase hamletovské byl, na neby jistě vztahoval na své lodě, na jejich na této linií. Pro je např. je to, že mezi Kodaní a Londýnem pluje především trajekty přepravující jen zboží, bez cestujících. A Pomeranie nejen že bere na palubu cestující, ale i jeho auta. Jeden motorizovaný turista plati za přepravu vozu dost; Ale číry osoby v jednom autě nezaplatí za přepravu vozidla ani halí, a dvě nebo tři osoby přepravu zvýhodní pro moderní turisty, pro níž se dnes automobil stal běžným dopavním prostředkem.

A nyní o turistických možnostech, které skýtá trajektorová přeprava. Na palubu Pomeranie na plavbu do Anglie (trvá 50 hodin) lze nalodit 436 cestujících do kabin s toaletami a kladních aut, čili tirací, nejvýšejsími hosty na palubě a v jídelnách i záklavních místnostech trajektu. Ne, že by to byli prachati Krešové, kteří nevěděli, co s penězi, ale proto, že jejich zaměstnavatel raději vydávají peníze na přepravu zboží s automobilem v obrovských nákladních prostorách Po-

kladních a 60 cestujících na pobohdnu plouvá každý týden komfortní trajekt Polští baltické plavby (PZB), následně nejmladší plavební podnik, který sídlí v Kolobřehu a chce opanovat severní nákladní i pasažérskou námořní dopravu.

Cílevědomě jsme uvedli nákladní dopravu před pasažérskou. Trajektorová doprava, to je především přeprava nákladu, dokonalejší přeprava zboží převezeneho velkými nákladními auty, která jinak skutečně brzdí provoz na připravených silnicích a dálnicích v Evropě. Jedna plavba Pomeranie umožňuje přepravu několik desítek tří bez zátížení ruských mezinárodních tras do Kodaně a Londýna.

Proto také jsou řidiči velkých nákladních aut, čili tirací, nejvýšejsími hosty na palubě a v jídelnách i záklavních místnostech trajektu. Ne, že by to byli prachati Krešové, kteří nevěděli, co s penězi, ale proto, že jejich zaměstnavatel raději vydávají peníze na přepravu zboží s automobilem v obrovských nákladních prostorách Po-

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BARA-NA (21.3.-20.4.) — budou mat menše tažkosti v lásku, v přátelství a manželství a je to aj obdobie nevhodné na cestování. Ale koncem měsíce sa všetko urovná.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávat zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

A propos mládeže... Ředitel Szymański se obrátil na osvětové orgány se zajímavým návrhem organizovat tzv. školu na moři. Byly by to plavby pro mládež středních škol s učiteli; lod by kotvila v různých baltických přístavech a mládež by poznávala svět a lidi. Myslím, že v takové škole nejenom zeměpis, ale i jiné předměty by se snadněji „vtloukaly“ do hlavy!

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ LEVA (23.7.-22.8.) — blíží se věrní dobrý čas najměř pre citový život. Mnohí zaznamenají úspěchy v práci, zlepšení zdravia a nové zámostí, z kterých některé skončí až sobášem.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ PANNY (24.8.-23.9.) — mnohým lidom narodeným v tomto znamení sa v októberi splníta tudy. Ti, ktorí budú cestovať alebo nakupovať, budú mimoriadne spokojní so svojim rozhodnutím.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ KOZO-ROZCA (22.12.-20.1.) — rodinné a bytové podnátky sa v októberu výrazne zlepšia. V letecké, přátelství a manželství nastanu tak tiež zmeny k lepšemu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ VOD-NARA (21.1.-18.2.) — mnohí sa budú stažovať na zhoršené zdravie, ale všetko zanedbajú koncom měsíca příjemnou návštěvu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RYB (19.2.-20.3.) — měsíc bude mierne přiznivý. Radíme vám vyhýbať sa klobetám, aby ste potom netutovali. Dajte si velký pozor na zdraví, najmä na choroby z prechladnutia.

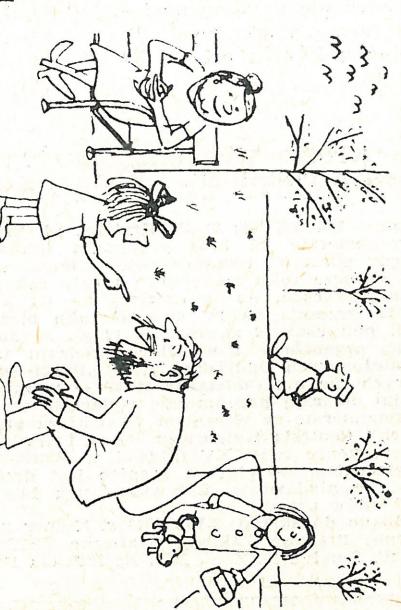
Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY

HVIEZDY O TOM, ČO VÁS ČAKÁ V OKTÓBRI

HUMOR

HUMOR

— Bojíš sa ma?
— Nie, včera som ti predsa dala banán v zoologickej záhrade...

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ VAH NA (21.3.-20.4.) — október vám priniesie radosť v lásku, v přátelství a manželství a je to aj obdobie nevhodné na cestování. Ale koncem měsíce sa všetko urovná.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínkami. Ale mlaďáci to píne výhovu.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.-23.11.) vcelku možno počítat s lepšením osobních a majetkových záležitostí. Mnohí chorí mohou očekávať zlepšenie stavu každého měsíce, obsadil skandinávská mládež, která se vracela z prázdninového pobytu v Polsku. Na noc výroval, plavba byla poslední příhodou jejich prázdninových toulek.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BYKA (21.4.-20.5.) — toto období přináší krvatické fotely. Na kratší plavby po letecké fotely. Na kratší plavby po pražném plavu trajekt malodit i tisíc cestujících. Část se musí samozřejmě spokojit se skromnějšími podmínk